Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхетар!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дейз ★ ЕРА, 13 НОЯБРЬ, 1986 ШУ. ★ № 136 (7327). ★ Мах 3 кеп.

ХIАРА БАЛХА ДИЙНАХЬА—ОВСАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

СЭВ членаш долча социалистически мехкий вежарашха йолча партей кулгалхой вIашагIкхетар

1986 шера 10—11 ноябре г. Москве балхашха дола вIашагIкхетар хилар социалистически мехкий — СЭВ члений вежарашха йолча партей кулгалхой. ВIашагIкхетар хилар даьзда а лаьцар къмаьл а дир: Болгарски Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь, НРБ Пачхьалкхен советан Председателера Т. Живкова, Венгерски Социалистически болхлой парте Генеральни секретара Я. Кадара, Вьетнамски Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, СРВ Пачхьалкхен совета Председателе Чынов Тина, Германски Социалистически едини парте ЦК Генеральни секретара, ГДР Пачхьалкхен совета Председателе Э. Хоненкера, Кубин Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, Куба Пачхьалкхен советен Республика Министрий Советан Председателе Ф. Кастрос, Монгольски халкьа — революционни парте ЦК Генеральни секретара, МНР Сийлахь - йоккхача халкьа хурала Президиума Председателе Ж. Батмунха, Польски Объединенни болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Пачхьалкхен совета Председателе В. Ярузельске, Румынски Коммунистически парте Генеральни секретара, СРР Президента Н. Чаушеску, Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева, Чехословакие Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, ЧССР Президента Г. Гусака.

Вежарашха йолча партей кулгалхоша социалистически мехкаша шоайла леладу гIулакхаш эргадаьха тоадреи, дегIаьхувларех нертте-ра, проблемаш, социализм йоккхера потенциал ма хулла йиззаргIа хьагойташ йола тарона шайгах йийцар. Къьсетта терком тIабаккхар дIахо а экономически даьхьера гIулакхаш тоадара, вежарашха дола мехкан социально - экономически дегIаьхуьрлар сиздара, цар халкьан халкъ-таро лаьхьара хьакъьсаьна боахамен йилма-технически вIашн гIулакхаш леладареи кхы а прогрессивни гIа йолчу, кердача формаех пайда йийбара.

ХIанзарча дунен халкьашта кокъера хьалха долчу актуальни дешнаш шоайла дагабаьлар. Рейкьякъе Советски Союза хинна принципиальни позици хьал а лаьца вIашагIкхетара доакъхьонца белгалдаьккхар ядерни герз дIадаккхаран моллагIолла герз вIезинбаран, машаран дунен халкьашта юкъера кхераме-ран чIоагIъяраи тIехьарча нъ-саме цхьана чIоагIарIа гIулакхаш диназ дагрдоацилгга.

Дунца оттадаьча дешнех вIашн кхеташн цхьоагIо йолашш чакхдаьлар вIашагIкхетар.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

МЕХИКО, 12 ноябрь, (ТАСС). Российски Федераце оперни балетеи театрий балетна артисташа тахан ГIадалалахаре — йоккхалгга диллача Мексике шоллагIча городе шоай хьалхара концерт оттаяр. «Дегольдо» яха мотти-гера театр хьалдизза хIинна зрителаша эрсий, советски, доазол арахьара балет. ин классикий сценаш гойта РСФСР искусства викалаш чIоагIгIа. ГIоараш а тохаш тIаийбар.

Цу цхьан хаьна ГIадалахаре-ра университете «Советски Союза хIанзарча этапера врахьара машарера политика» яхача темагIа лекци йийбар. ГIадалахаерча къаман искусства музее «Хан-зарча советски плаката выстIака хьайийлар.

«Мексика — СССР» яхача доттагIгIеви культурни кагрIдьыйнарш вIашн довзийтареи институте хьайийла-ца советски грамматистийний выставка Мехико чIоагIа теркам тIаозаш яр.

«Мексика — СССР» яхача доттагIгIеви культурни кагрIдьыйнарш вIашн довзийтареи института инициативагIа чакхIоаьхаш йола уж мероприятеи РСФСР даьза а лоацаш СССР культура деи доазошка хилар.

НЬЮ-ЙОРК, 12 ноябрь. (ТАСС). АП яхача информацеюнни агентства хоамаш кхетинтенташка кхоача затара хьалха кхоссара йола балистически МХ яхь хьалхара йиъ ракета Уоррени (ВаЬоминг штатен) США ВВС базерча пускови майдашка дIаотта а ян тIом бара кийчъяьй. Агентстве белгал ма йинхьара, декабрь беттера МХ яха кхы а 6 ракета дIаоттаерш. Хьаьта хьалхарчIа цу чакхдоалаш уж 50-га дIахоьшехь ракета тIехьарча къьсета тохара нтт-итт боеголовкаш йола уж эггара кердагIа йола ядерни ракеташ Пентагона дерIIаЧох. ВIашагIкхиттача Штатий стратегически арсенал дика чIоагIъе езаш я.

ТIехьахьара хана США мепайозовно хоамаш ду МХ яха кхы а 50 ракета хьакъа Пентагон компроссата дIасиг-новани могайта дерIIаш хиларах.

МХ программица тIехьа вIашагIкхийтта Штаташ сих-ха хьаеш я борта тIа баллистически ракеташ лат-тарIйола «Трайдент» яха ядерни хина кIала гIолла дела кемен стратегически бомбардировщикаш.

ТОКИО, 12 ноябрь. ТАСС корреспондента Головин Васи-лине эоам бу: военнопромышленни полице отрядаша тахан сахьата дов даьчул тIехьаГIа чу а хIийца, Кьулбеъьерча Корея — демократически объединенней тIехьара Хал-кьа болама федераце йоккхаГIолча опозиционни группировка кхоь сеульски оппозиционни хьакъьсий. ГIигIа деча хоамех проамерикански диктатура духьала йолча массови организаце кIаманан штаб-квартире тIехьаГIерча вавIача тиъьь итт сага чIоагIа гIийтаяй.

Таханарча карательни акIёца сеульски Iаьдало кхоачашце дIалодалаьдай «коммунистицца новьъсетта дуз-ахь-на бехк баь духьала латта тIъо объединенни группеи низагIа муъхьалийтарех дола приказ. ХIанз шин кIира давьна Къулбеъьера Корее хьакъьсий тIаьхьа тайпара уйла йола — нах лувцаш латта. Из операци дIаЬолалеча дене лаьцна 1200 студенте, общественни, дишен деятель, царца бехк баьб «Iаьдал доахде гIертараш доаттабеча кIовесамаз» яхача хоамаш кIийлеи тIе. Сеуле, ящу «Тон' а Ильбо» яхача южнокорейски нерттерча газето, ма латтара лелаш да Чон Ду Хвана режим чрезвычайни положенице-йоалле, кIаманан собранеи муъхьалийта, духьала латта тапреш дIаихд гIерт яха ха-барашш, цхьана аьдул, хьалха чаих мел даьхача полицейски гIулакхаштта мегадан тIа-тIа чIоагIлуш боагIа диктатурана духьалара болам соцаЬе.

Керда шу дIадолалулше хьалъе йолаергIа 700 номер йола АТС. Хьалъе дерхI 624 метта йола школ, 140 бера лаьрхIа комбинат, баня, улицашка 6 километрал лоацаГIа боагIа наьна тIа ас-фальтбударгба, 9 километр гергуларан ергIна.

Шерра хьалъе йолаяьй производственни объекташ а — 2 гектар хуза теплицаш, 1000 тонн тIубка бацьдалаяьй хранилище, бацьдаграш, сомаш маша-берзIолла доаха цех, 500 мотти йола доазол чуташ — дорседу площадка. Хьалъа тIехьа тIаьйоагIача хана хьалъе дерхI консервни завод, массеях йоккха холодильник, юртта газ колларIа.

Из дерриге де йиъ хиннай сохозаш вIашагIтохIарах, сохоза боахамий доакъош чIоагIгIа дегIаьрах.

Доккхий хувцамаш хулача хьале, интенсивни эгралоьлаш яреи дегIаьхулгга сихдареи новкъа да тоо. Кхачан программа йоагIонаш — юкъе дуккагIа дакъа лаца, сохоза за хIара деззаш баьхара хьал тоздеГIгI.

Хьара нъхьъегамхочо хьинаре дакъа лоаш социалистически яхьа юкъе шин шера вIашгIта тхо сохозе йола КПСС цК, ССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ цК карара кара тела. Ше Байраях массаза тхоашка йолаш кхетар.

Н. ДЕДАЕВ,
«Солнечный» совхоза директор.

Техника—кийчон мугларе

СОАХКАРА ГIАЛАТАШ ДАГА А ДОАГIАШ

Малгобекски цIерагIча совхозе дIадахача IаЙ во тоайир техника. Из баььан долаш дукха кхаппара балхаш дисар шиъ ханнахьа хоачаш ца деш. Масала, ка бола ялат чуъзара за геттара йIьхIийр, из бох хьабара ергIнага комбайнех ахаш мара кийча ца хиларах. Цудухьа хьувьъам а боагIачул кIезигагIа хилар.

Иштта из хоачашбогаш тIадоагIача шера ниъслургдоацаш, техника кIезигагIа хьеи тешаеш тоадра ергIнага таронаш. ГIодагIъяьхай ужк шера. Хана хьалха кийчбера. ГIоараш а тохаш тIаийбар.

ТIадоагIача шера кханнара балхаш дара цин ханнахьеи тешаеш техника тоаяра Сунженски района механизаторий, инженерно-технически болхлой инициатива дер тIара къоабаъьеш хьал а лаьца, совхоза къхьегамхоша дон денна уж шера йитьаГIча квартале тоса еза техника 15 декабре а гурахьеи йайи тоае езар 23 феврале а кийчон мугларе-дIвоттас. ЛьарIбер яхоначIандара шерра социалистически яхь ювIряаьь болх беш а ба, хIаьта хIанзе цхьацца толамаш а дьхьад. Масала, из бола ялат чуъзаш йола ергIнага комбайнаш тоаль а яьха, IаЙ латташ талха тарлу оатхалаш тIера. Из яха дIасталг дIакхай, мукхъьа тарлуерйолчарна машинни дьътта хьекхад.

ХIаьта ужк йиъалагIча квартале графикагIа тоае есача яIхайттанех ворхI тоалЙ хIанз, яхы а йис трактор дIаоттаяй мастерсенша. Шу чакхдалалехьа парел совгIа кхы а ши трактор тоае дага ба болхлой.

Техникана ремонт ешн къьсетта дика къьхьег механизаторша Коригов Из-райн, Ваделов Iийсас, слесарга Саутиев Iаблул-Керима, кIычар.

Х. МАГОМЕТОВ.

ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» яхача заводе дукхача хана денз хьалхарча муглараша йолаш хьабар гIа Оздоева Хьавас кулгалду комсомольско - кагирхой сборщикий бригада.

Октября 69 шу дузача денга пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъе социалистически денхар тIаийцадар цун коллективно. ХIаьта шоай деших толамца лоархIа а баьб. Тахан бригада болх беш я 1987 шера февраль бетта тотагIа. ТIакхха бригадира къьхьегама кадендара тIа-м хьатIадоагIача шера июль бутт ба.

Ерригача цеха балхах яьча, ужказа а дац хьонах-маш во. ДIабахача итт бетта план ханал ши ди хьалха хоачаш а еш планал совгIа арахIнар 13 эзар сома маьха продукци.

Цеца балха лостам телар я цун начальник, коммунист М. Костоева. Дина кулгалхо хиларал совгIа из заводе йова йизза специалист, нах кхотабе ховш йола саг санна.

ХIаьта Оздоевай бригадерча дикагIа болча сборщикий цIераш йоакъача хана эггара хьаяха хьоахабу М. Сагова, Л. Нальгиева, кхы-бараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара ааттехьа) М. Сагова, цеха начальник М. Костоева, Л. Нальгиева, Х. Озлоева.

С. АЛИХАНОВА сурт.

ХУВЦАМИЙ НАЬКЪАГIА

1986 шера январе ГIойтIара «Солнечный», «ГIойтинский» совхозаши вIашагIтехIар, «Солнечный» яха цIи а хургIоьлаш. Уж ши боахам вIашагIтохара бахьан ихоачам болаш дар цу шинна-хьа а болх бераш цхьан юртара пах хиларах а. ТIакхха цар хьашташ а кIаш дар—юрт, культурно-бытовой хьалаш тоадеяе а ихьдар дой а-хIара тIара тIехьхьарча шера пащхьа цу юрта вIалла хьалъяьш культурен бытен объекташ. ХIанз гIулакх юкъа тайпара хургда — из цхьан бе доалл.

ВIашагIтеха совхоз духа доакъошш дола. низ бола боахам ба. Цунна могарда хоалхане, доккхий декъазаш хоачашце. Боахама цхьан дакъо йиш хулийт шоллагIа лаца хьакъа дикагIа дегIаьдоладе. Из довзийтаргдола цифраш йоалаергIа аз.

1985 шера 1560 гектар лаьтта хиннача «Солнечный» совхозо 605 эзар сом пащхьахьлихенна пайда бир. Хьалта 3505 гектар лаьтта хиннача «ГIойтинский» совхозо цу шера пащхьахьалхенна 600 эзар сома зе дир.

ВIашагIтехача совхозо ужк шера цу диинна а совхозо йоаккхаш хинначул дукхагIа продукци а йьккхар, миллион сомал совгIа пайда а бир. Из беркат дьлар кхашкен фермашкеи производственни процессашта интенсификаци яр бахьан долаш. Из да дегIаьхилга сихдари боахам эргабакхаран.

Ужк шера йIаьккъенна йоккха лаьтта йоллаше а хIара гектара тIа дIадийнар дика хьийхъар: гектара тIара дарехIар 42,7 центнер ялат даьккхар, соахкарчул 1,5 центнер дукдагIа, цунца чIоагIа кIа 41,5 центнер а йоаккхаш, дIадаьхча шерачул 12,8 центнер дукдагIа а хулаш; бацьдараш 180 центнер, соахкарчул 36 центнер дукдагIа, иштта кхыйолча культурани а.

Из бахьан долаш совхоза йиш хилар 40300 центнер ялат, 220 эзар центнер бацьдараш паччахьалихенна дIадала. Бацьдараш ихы а дIаделар. 40 эзар центнер доакъара свеклаш. 9600 центнер клисеи йоа ницъяьй. Иштта кхыйола продукци хьабаьа бола фуъш кийчбаьб. Дукха и концентраташ а. Дукха доакъар денна-над совхоза болххошш цар шоай долча хьайбашта лаьрхIа.

Из дерригача а планаш тIаийнача декъарали динна тIех да. Лоацца аьча хьалха хинначу дукхагIа продукци а йьккхар, миллион сомал совгIа пайда а бир. Из беркат дьлар кхашкен

Ях ьа дневник	2
Толамаша хьинар айду	2
Техника—кийчон мугларе	2
Соахкара гIалаташ дага а доагIаш	2
СЭВ членаш долча социалистически мехкий вежарашха йолча партей кулгалхой вIашагIкхетар	1
Доазол дехьара хоамаш	1
Хувцамий наькъагIа	1

Яхьа дневник

Лаьрхlар кхоачашду

Лаьттан культураш хьалкхеева Iилмон практикон могашь бола интенсивни индустриальни технологеш юкъейоалаярх пайда баргбар нагахьа санна боахамий специалисташ шоай бехкто-кхам кхетабеш ца хуле.

Цар дIа ма дехьара балхаш чакхдоахача боахамашна хаоттам во болаш шу денадале а тешиъме хьалкхею культураш. Лъ-тув боал паччахьалкхенга уж йоккара плениш кхоачадьеь.

Царех я Урус - Мартановски района «Горец» яха совхоз-Массахьха санна чIоагIа йокъал йолаш хаоттам лаьттаб цига а. Лаьттабале а агротехнически бокъонаша ма яхьара кхаппа-ра балхаш чакхдахий-тара специалисташа хадданза тIаьхьоьжам а лоаттабеш, шоай кхоачамехи таронехи ма боагIара пайда эцрах дина хьувьъаьй шекпа сеекпаш.

Хиш дехнача кхаппа-ка 290 гектар а йолаш, 525 гекта-ра тIа хьалкхеьй уж совхоза болххлоца.

Хиш дехача кхаппара яраш чуийпаш планаг яха йоагIа-раш 235 центнер йолаш хIара гектара тIара 270 центнер а йоаккхаш.

Минеральни органически . удобренеш ехниш лаьтташ дика хььадаь хилларах, интенсивни технологеи юкъейолаярех ю-кьера лаьрхIа-ярцеи дувзадена балхаш лерттIа чакхдахарах цхьан гектара тIара планаг яха йоагIа-раш 215 центнер сеекпаш ехниш лаьтташ бьънаб хиш дехнаш доанача кхаппара.

— 11 ноябрь хьатIаотташ физически дозалагIа 13632 тонн шекара сеекпаш дIаешай оаха пачхьалкхенга, — йоах совхоза керттерча экономиста Эльмурзаев Махьмадсале. ле. Уж денонца кхы тIа массехи бIаь тонн шекар доаккхача заводе уж дIаяьхьийта дерхIаш а да тхо- Кхыча бесса аьчча, тIехьхоачанъъо плаи.

Из толам банкха аьттув баьннаб дезаний подрядчик кьъхьегам вIашгIехьбакхарах а. Къьсетта белгалъьнънай Майрсултанов IбрахIи-мен Цципев Мухаден нулгалдеча бригадашка Бажаева Зарган, Эльбердова Майпага, комбаерий дезалий звеноп.

Деша дай бац

Ужк шера 150 гектара тIа шекара сеекпаш дIайийнаяр Гудермесски района «Кошкельдинс к н й» совхозо. Поиъьал латташ хаоттам хиннабале а уж дика хьувьъас таро йолаш яр совхоз ккаш хиш дехнаш хиларах.

Цхьабакъьда, агротехнически бокъонаша да ма дехьара царна ишаш доза гIулакхаш дара совхоза специалисташа шоай болххлой оарцаГI да бахарах, хан - хаиъаьъ хий диллара йоакхо ца ярах геттара эсала хьахинна. из маьхе йола технически культура. Юкъера лаьрхIа-ча хIара гектара тIара 120 центнер мара йьккхаяь, плаяаIа яха йоагIараш 205 центнер йолаш.

Из бахьан долаш кхоачашъьйиъ пачхьалкхента уж йоккара план. ЗдлагIга дIаяла йоагIараш 3150 тонн йолаш шекар доаккхача заводе дIайийхараш 1737 тонн мара яц.

* * *

Интенсивни технологегIа 400 гектар а йолаш 720 гектара тIа шекара сеекпаш дIайийнаяр Мартановски района «Лермонтовский» совхозо а.

Хиш дехнаш а долаш уж дIайийна лаьтташ хъьна хилларах, интенсивни технологеи юкъейолаярех юкъера лаьрхIа-ча хIара гектара тIара 350 центнер а йоаккхаш уж дина хьувьъаьйитта йиш йолаш бар совхоза специалисташ.

Цхьабакъьда, Нохч-ГIалгIай АССР Госагропрома специалисташа яхачох агротехнически бокъонаша дIа ма дехьара чакхдахийтадаш цар шекара сеекпаш дIаеднеи оаха пачхьалкхенна, — йоах совхоза керттерча экономиста Эльмурзаев Махьмадсале. ле. Уж денонца кхы тIа массехи бIаь тонн шекар доаккхача заводе уж дIаяьхьийта дерхIаш а да тхо- Кхыча бесса аьчча, тIехьхоачанъъо плаи.

Из толам банкха аьттув баьннаб дезаний подрядчик кьъхьегам вIашгIехьбакхарах а. Къьсетта белгалъьнънай Майрсултанов IбрахIи-мен Цципев Мухаден нулгалдеча бригадашка Бажаева Зарган, Эльбердова Майпага, комбаерий дезалий звеноп.

Толамаша хьинар айду

Сийлахьа Октября 70 шу дузача цIейгIа шийтIалагIча пятилетка хьалхарча шин шера план хоачашъе социалистически денхар тIаийца хьакъьсагаш а тха завода коллектив.

Цу яхьа дика гIулакхаш кхараГIдувлара тешаа деш дуъхха а масалаш яхьула йиш яр. Царех цаI да-дIабахача итт бетта план 28 октябре оаха хоачашъьь хилар. Цу юкъа товарни продукци врахецара задани 105,6 процента ма маьхала яннхара план 104 процента хоачашъьь. Къьхьегама оасарле лаьхьара план — 105 процент.

Белгалдаккха деза заводера ерригача 38 комплексни бригадах 30 таханарча дийпахьа кердача хьисапе — хозрасчетах болх беш йолга. Шу чакхдалале юхе йиса 8 бригада а цу формага яргъа.

Заводерча берригача наха 160 саго хаиал хьалха хоачашъьяй шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера план.

Толамаш доахача юкъе къьсетта белгалъьнънай КПСС XXVII съезда делегат Г. Кириченко, С. Муслимов, Т. Махцаев керте латта комплексни бригадаш.

С. КАЗАРЯН,
Гудермесски медицински инструменташ еча завода директор.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета аргІанарча заседание дийнар «1986 шера 9 бетта Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни деГІаахара итогехи» а 1986 шера 9 бетта Нохч-ГІалгІай АССР Пачхьалкхен бюджет хьокъачаьрна» йоьа доьзна.

Белгалдаьккхад республика промышленностехь 1986 шера 9 бетта продукци маьхьалъхьакхара план 100,4 процент кхочушъйъ хилар, цунна цхьана Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета карайоьча промышленносто — 100,3 процент. ВІаргча хьажийача республике соахка цу хана хиннарча промышленни продукцин 2,8 процент лаккъалар, цунна цхьана Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета карайоьча промышленносто — 5,3 процент.

Доал делгга эргаданкхар, боахам лелабора нердаяь хьаЛшна доладар агропромышленни комплекса ГІулахкашна холуш да. Доахана, коа тІарча салхазарий, шуяй, фуий пачхьалкхен закупкай планаш даденаш тІехьокхачиъьлера Іалашъдаь. ДІадахача шерага хьежача коаттоЛий, сомий, комарий, комсай закупкаш лаггьеначаь.

1986 шера 9 бетта итогаш дина а лаьрхІа, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето тунна цхьана белгалдаьлу, кхоачамбоьлахь кийчбар доьрши юьхьера медицински болхлойн, ФАП-аш кхоачамбоьлаш Іалашъйъ медицински аппаратурица, оборудованица, молхаша. Дуккхача ФАПаша телефонаш ца хилар бахьан доьаш юрта бахача пачхьалкхен хьалха а дина а, медицински новкъосташ дулаш, из Іатъкъ балха.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето унахьлера лорьяьра министерство денхарийда яьй Министрава аппарата болх аграбаккхина, унахьлера лорьяьра ерриге ирсеной (республикански организацеонни - методически отделагара фельдшерско-акушерски пункташа, оборудованица) болх тоабаь а, ваштІехьбаккхара дешай хьаЛхьехьара шура соахка цу хана 51 процент мара ца хиннача метта 66 процент хилар. Из йоьа аграра хьинареГІа бу ГІрозненски, Наштеречни, Назрановски, районий боахамашка.

Цхьана цхьана кхоачам бо-лаш яц комплексни механизаци, дикагІЬола технологеш конъюйоалаш, хьайбай боакамера духхьалара бувзаме-нера доаркІйола ца доаркІйаь. КПСС обкома бюрон НГІАССР, Министрий Советен соцам ца отта-ринера хьаЛшна тІехьаЛ реконструкцеи механизаден балхаш.

НГІАССР Министрий Совето ГІалхайтар НГІАССР Госагропромоа, районни агропромышленни объединенеш банза баргбоаца организаторски болх ца йар бахьан долаш фермашта комплексни механизаци ярен хьайбай боакамера дикагІЬола технологеш конъюйоалаяреи заданеш кхоачашъеча цІенкхаттта кхоачамбоьлаш хилар.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета заседание кхыча дешашна а хьежа, цо-реи йоьа решеней тІа а йийар.

Грозненски цІенош деча комбината комплексни бригада гІирдигаш Цечоев Іадал-Хьамидах философ ва оал. Аьзархочуш воІ хиларах тарра зІамина волчча хана деш баЛзер цунна къаьхетам, цуи гІолале. Хана Іаддал-Хьамид йоккха опыт йоьа, цІи хеза гІишлоьйо ва. Цунна дагадоьлар духхьал шиъ коллектива гІулакх хинна Іап. Цечоева бала кхоач ерриге а мохка капиталин гІишлоьи яра деш а.

— ХІана дуккха дувц тайп-тайпара нъамальан капиталин гІишлоьи яра деГІаахара нах ьех, — яхаш дуьш цо. — Культ брак ярен йистеланца йоьа объекташ эксплуатаце ДІателарен бахьаьх. Дуьш ерриге отрасла бодд арабаккхарах . Лаьпа Царна юкъе духхьа да дьасса хьабраш бакъда, кІезига дац кІоарта чулоацам болаш дац. — Культ брак ярен йистеланца йоьа объекташ эксплуатаце ДІателарен бахьаьх. Дуьш ерриге отрасла бодд арабаккхарах . лаьпа Царна юкъе духхьа да дьасса хьабраш бакъда, кІезига дац кІоарта чулоацам болаш дац. — Культ брак ярен йистеланца йоьа объекташ эксплуатаце ДІателарен бахьаьх. Дуьш ерриге отрасла бодд арабаккхарах . лаьпа Царна юкъе духхьа да дьасса хьабраш бакъда, кІезига дац кІоарта чулоацам болаш дац. — Культ брак ярен йистеланца йоьа объекташ эксплуатаце ДІателарен бахьаьх. Дуьш ерриге отрасла бодд арабаккхарах . лаьпа Царна юкъе духхьа да дьасса хьабраш бакъда, кІезига дац кІоарта чулоацам болаш дац.

Фу ца деза уьш ца хилийтара? МалагІа да ваЛсагІбола ниьк? Уьх хаттараш цька санна дуккхасса эттад І.-Хь.

ЦУН ОАМАЛ

Цечоева хьалхиниа. Хьаьта царна ийсса мох дала а хьежа из. Кхоачамбоьлаш, Іаддал-Хьамидах философ ва оал. Аьзархочуш воІ хиларах тарра зІамина волчча хана деш баЛзер цунна къаьхетам, цуи гІолале. Хана Іаддал-Хьамид йоккха опыт йоьа, цІи хеза гІишлоьйо ва. Цунна дагадоьлар духхьал шиъ коллектива гІулакх хинна Іап. Цечоева бала кхоач ерриге а мохка капиталин гІишлоьи яра деГІаахара

— ХІана дуккха дувц тайп-тайпара нъамальан капиталин гІишлоьи яра деГІаахара нах ьех, — яхаш дуьш цо. — Культ брак ярен йистеланца йоьа объекташ эксплуатаце ДІателарен бахьаьх. Дуьш ерриге отрасла бодд арабаккхарах . лаьпа Царна юкъе духхьа да дьасса хьабраш бакъда, кІезига дац кІоарта чулоацам болаш дац. Тхьо шу да Соцуруша, Іаьпа Іаддал-Хьамид, — оаза хьалха масса-да а уттаьлча отчетостаго, хьалхьхьаьа валови хьокхаьжех «спревка» яа хьежача гурда, тха деррига а дика долга. ГІишлонидустри йолаш йиъ? Я. Ценоош ду комбинат, кирпишкаш ю заводаш, кхыдар да. Специалисташ? Уьх а шорта бальхаб тІехьаЛра хана тха отрасле. Производственни хьокхамаш? ІаЛамат дика. Цунах тешаш дош я тІехьЛарча пхиЛтта шера хьалъаь духхьа проспекташ. Хіара бетта, эксплуатаце пІачулу 6 — 7 духхьасса пІаштІардаь цІа. Средствааш кхом бара хьакъхьа дуьна а ешаш. Из сел йоьнха я, кхьметтел хьанмаша премешта иззал ахча лургдац, тоьаргда яхаш дехар а дешш. Ишшта да гІулаих. Амма, цуьнца шьна долаш да, цхьаьнхьа цька бакъдар а. Тхона, ГІишлонхоштта тІехьа диззаца шера нерда квартираша ремонт ешш воллаш хуьл хІара вьитеъьа] Іалаташ новосел. Йоаю ха, дуккха ахчаш, могашал. Ца ихоачамбоацараша доаттабе беза аттара хьалха лиЛа хьсосеза.

Ишшта я Іаддал-Хьамида оамал: цунна магаш харцахьдар ца, хІаман бе-башха ца хетар ла, сатем хилар кхоачамбоацараша.

Чіоагіа бехкокхаме болх ба. І.-Хь. Цечоева кулгалдеча сихгаІа дІадахийтара нийсгарІдола наьхьаь лох. Хіаьта дврал ашен штурмовщинаш хьакхулийташ йолча бригада гІулакхаш ю. Цуьнан ц1ен каркаса лаьрхІа ийчча блокаш. Цудухьа ухьаза геттара а ийсса чаккхдаха деза сваровни балхаш. Кіеззига ГІалат далийтачуа тІехьаГІа хатар хила тарлу. Бакъда, цу тайпара мотгиг ийсЛурьъаш, хІама аьлча лахха квалифицаци йоьа, цоаЛ гІулакха бокъонца бола говзаначаш лоарХІаш цІа бола сваршинаш кІезига кийчбабаш Іаддал-Хьамида ше бригадир а болча юнъаш. Царех ба Юнусов ШаІрани, Далашаева Свєтлана, дуккха кхыбараш а. Массане а цІераш яьха варгбан. «Беззаи бап» яха дешаш Цечоева бригаде оалаш даш. Мекъа вар, прогулаш ер, ший бадха новкъосташ да лоарХІар коллективаьара къоаставу. Хетадала мег ухьаза сов тІехъьяьхиха чіоагІа я дисциплина, аьлна. Сога хьаьтта-м яш. ХІара саг ше шийна судхо а контролер а волча коллективе хиланза яргйоана дисциплини а ц. Уьхаза ишшта дисциплина хинбаьнарг латтарздацар городе Черноречье коллектино кхоачашбер. Цо хьаю цІен каркаса лаьрхІа ийчча блокаш. Цудухьа ухьаза геттара а ийсса чаккхдаха деза сваровни балхаш. Кіеззига ГІалат далийтачуа тІехьаГІа хатар хила тарлу. Бакъда, цу тайпара мотгиг ийсЛурьъаш, хІама аьлча лахха квалифицаци йоьа, цоаЛ гІулакха бокъонца бола говзаначаш лоарХІаш цІа бола сваршинаш кІезига кийчбабаш Іаддал-Хьамида ше бригадир а болча юнъаш. Царех ба Юнусов ШаІрани, Далашаева Свєтлана, дуккха кхыбараш а. Массане а цІераш яьха варгбан. «Беззаи бап» яха дешаш Цечоева бригаде оалаш даш. Мекъа вар, прогулаш ер, ший бадха новкъосташ да лоарХІар коллективаьара къоаставу. Хетадала мег ухьаза сов тІехъьяьхиха чіоагІа я дисциплина, аьлна. Сога хьаьтта-м яш. ХІара саг ше шийна судхо а контролер а волча коллективе хиланза яргйоана дисциплини а ц. Уьхаза ишшта дисциплина хинбаьнарг латтарздацар городе Черноречье

БАЛХА ХАНАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦАШ ХИЛЧА...

Іабахача итт бетта план хаьнал масаллин ди хьалха кхоачашъ а ешш йоаЛхуьл сов-та 114 тонн тайп - тайпара продукци арахийцар ГІрозненски макаронни фабрика коллективно.

Из планан бакъда тарло хІинлар балха ханах бизза пайда эцарехь, кІахьбегамен техноЛогически дисциплина лерттіа хилараьх.

Из бахьан долаш дика лакхьлар кІахьбегама оксарбо.

Ерригача коллектива хьокхаьнаша юкъе иЄзига дацъа даш расфасовщицай Магомгазиева Лизайн Урусханова Залпайн.

Сийлахьа Октябра 70 шу дикара. Болча яха а этта башха-дика толамаш доахаш хьабоаГІа уж производственни-ишаш. Хіара дийнахьара нормаш 115—120 процент цар ихоачаш ца яь ха дагаярІаш.

СУРТА ТІА: (ваЛдеклара фотосъемкаьх) Л. Магомгазиевах а З. Урусхановах.

И. ПЛИЕВА сурт.

Вай—интернационалисташ

ДОТТАГІАЛА НИЗ

Интернационални ьхетам бахар идеологически балха тоаргара шерага хьинареГІа хьаьхегаеш а деш; цу ухьаьхьеха шерагара шерага хьинареГІа хьаьхегаеш я тха училица коллектив, Айхха бувзам лоаттабу оаха вежарашха йолча ХІирийчен № 6 йолча СПТУ хьехархошшен дешархошшен. Царца лелаю социалистически яхь а царца чакхдоах дотгаГІен иЄираш а.

ЦІейна накъадолхача деношна дуккха а мероприятеш хилар. Училице чакхдалар тІема ветеранашца, Афганистане интернационални декхар ихоачашдеш хиннача бІухошца, шакнхе учидица выпускниначца, шин республика творчески интеллигенцца дола ВашаГІихетараш.

Цхьана йиР интернационални хетам балара балха итоГІаш а.

Цкъа мо дуккхаза ладийГІад тха дешархоша СОАССР Пригородни а НГІАССР Назрановски а районий - дикаГІболча викалашца Социалистически Къахьегама Турпала Т. Аллагова, СОАССР Лакхехьарча Совета депутата Д. Мациева, райсовета депутата А. Могушкова, НГІАССР Лакхехьарча Совета депутата А. Котиева шсай къахьегамаш, советски наьха интернационални дотгаГІенах дувцаЧох.

КІезига низ ІІалаш шин республика ньхьегамахоита, дешархошта юкъера вошал ИСогІеши яздархоша Г. Кайтукова, Г. Цагараева, В. Цаголова, М.-С. ПІиева, С. Чахниева, М. Суламва, кхычар. Кает-каста боаГІа уж тха училице хьоашалгІа.

Уьх тІехъьяьрча хаза цкъахаза чакхдоах оаха спортинан цІейш, футболах, волейбохах, самбох, дзюдох йоьа ихьашхул, Дунха ха йоаташ Нохч-ГІалгІай, Къулбаседа-ХІирий, Черсий - Балкхарой республикай исторически моттигашца гІолла велопробег чакхъьяьккхай. Цига дакъа доацаш 150 сар хиларг.

Интернационални ьхетам балара балха хьинарг дакъа лоацаш кидоваша. ХІанзале а цар кийчьяьл СССР къамаьта юкъера дотгаГІалаш дувца 18 доклади рефераташ, чІоагІьяьл интернационални пропаганда.

Цу хьакъхьа дикагІа болх бевча хьехархойн мастерийн цІераш ихьа лов сона, уж да Р. Богатырев, М. Арчаков, М. Арашиева, ихьыбараш.

А. КОДЗОЕВ,
Назраиерча № 4 йолча СПТУ директора заместитель.

УнахцІенача вахарои хьинареча къахьегамаи тІехьа

ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВА ГІУЛАКХ

«Автоспецоборудование» яхача заводе эзар соагІа саг ва къахьегаш. МалагІа хьакІаман хинвад ухьаза соахка май бетта алиоглизмацан малараре къобсан лоаттабаре дола соацеш — продавцаш.

Из хиттар делар аз завода партнома секретараге А. Голованова.

— Сона хетачох, — аьлар цо, — таханарча ден мерттера белгало а хинна дІаэттад бонъонца долаш дар къайла на кхахьар, кІома дале а баьхдар дувцар. Къайле яь: хьалхарІа цхьаьдола ийчча хІаманн «цІеГІара арадалийтадар». Цхьа масал дошлардерда аз. Литейни цехера цхьа болхло менна а волаш балха вера. Лораеш завода коара ара а ваьхьна, таксе а лаьпа цІавегиГІар оаха из. ШолларІа дийнахьа доадам боацаш, бехк а баьккха, ца-ха тІаэттар. ХІанна ишша дац. Массеех бугт хьалха ремонтно - механически цеха болхлой баьхнар партнокме шолаш новкъост В. Шевченко багара хьадж хьавхаш ва, аьлна. Цу сахьате техкар из ГІулахк: болхлоша яьхар баьккхйар. Цеха коммунистиЙ нанцатвагІа собрани йир. Цига даьрхІар В. Шевченкона райгобр хьайнех, цуьнца 100 процент премех а ваьлар из, менна волаш болха вена ди алаш далара оттаьдаьча ведомоста юкъера а даьккхар, отпуск цхьаЙ дейна доаЛелар. Ерригача коллективо харцдар цо даьр. Кхетадир болхлочо яхьы цІеГІа - ГІайнара ниьк шийна мемйтгарбоацийга. Ях бутт гаргга ха я В. Шевченкос маларІара хьоашал дита.

ЭРГАЛОНАШ ЕЛГА СИХДАРА

ТАРОНАШ Я

Сувженски района ноь тІара салхазарш леладу «Западная» яха фабрика дулх даккхара фуаю. Ма-ларан йоьа планаш наггахьа мара кхоачаш ца еш, пач-хьалхьхьена доккхий зе-нин деш хьаЛоагІар 1982 шера. Цхьа-баьхьа, цунна нерте кхоча специалист М. М. Абуев оттаьдачуа тІехьаГІа дикагІ-на сибгаргьа кунданаш цІу-лаш доаГІа. ЦхьаЙтталагІча пятилетие цІка центнер дулх даккхара ДІадоар цоаш — 100 ц дир, ишшта лаккІйар къахьегама оасарле а. Духхьа ха йоаЛшан «Знак Почета» яха орден елар Абуев а, Мамед Мовсарович ча. Коллективна болх тоабе ишшта вваштІехьдоал дуьл цо тахан.

Тха фабрикана чуйоаГІа коа тІара салхазарш леладу Карабулакнера. Иссреан, Грозный яхача стонин-пашкара цеХаш. Ерригача производственни участкаш-на болх оалаларе дена ши женщина - гІулах хуриг-ларе. Из гуш дар сона це-ха начальник волаш а.

Оалхазарша доал деш ду деррига балхаш кулгаш-на дора. ЦІудухьа геттара а иЄзига кулгаш ю, цунга ДІадоар — геттара а духха. Из бахьан долаш эг-гара хьалха йоаккхо йир бах-кашта механизмаш, хоа-на кхаьккам аттача банкха-ра.

Яьча ткелгІачча дийнахьа, тІанихха пхиЙттагІагІча, тІехьара тиъьаь пхиЙтта ди дальча лаларшта духьаьна молхаш тоха еза котама кІоригашта. Из болх масса-ва бу хьалха хІара котама кІоригга кхьаьста маьхьа, хоа-на бесаш хулар, 12 — 15 саго иЄзигаГІа дале дИъ ди а доадеш. ТІехьадаш хьалуа-пан уж яЙаь а йоаг, тІа-ьаь ше йоаьхьеш бедарах телха а йора. Из бахьан до-лаш молхаш техачуа тІе-хьаГІа метта па йоагІаш болаш пхиЙтта дожкхаш ца-леш моттигаш а хулар. ХІанз, аэрозольн установ-кашца из болх беш ваницна-ш-ш ярца тІара дукхагІа 50 минут мара йоаяь, кІорни-ш дуьша а еаш. Цул совГІа из гІулаих чакхдаиначча цхьа саг мара эшаш а йаьлар.

Пхе минутал дукхагІа ха йоаяь хІанз цхьаь саго кхо тІарча оалхазарша доаккхар дийнахьа а. Цу тайпа механизаци яьчул тІехьаГІа тхьо эзар кІорга доал дара ши оператор мара весаш, ткъиа 14 — 15 сар шийна йинна.

Коа тІара оалхазараш лелаДара ДІадоар динкка лох-де, болх коллективнин подряда-ш ВаштІехьбаккхара вах-ТуьЙ белар цу деррагне. Ишшта къахьега бальча хьа-дош долучуьнгар весан къаьстта а лаьккханаш кхо-ка. Цунца цхьана тоалуш да балха хьоккхамаш а. Ма-сала, хьалха йоккха хьа-магІа бола кІоьъера лаьрхІа-на 60 процент кІоригаш йоь-ра фабрике. Соахка 16 про-цент мара тІераллазар, хІама тух шера — 9 про-цент.

Дулх а дукхагІа тІаннхет тІехьаьрча хана. ЦІейтта-ла-на пятнитка йоьалуш-на сибгаргьа буьсеи тІара оалха-зара 4,8 грамм тІанхеташ хинналле, соахка 12 грамма-га дІаккхьар из пифра, тІаьта уьх шера ихьа квар-тале — 14 грамма-га.

Карабулакерча операторий Гелогаева Кхоккийн .Вазн-ерин Раисан из хьокхам-кыа а лаккагІа ба. Цар хІа-ра бройлера дийнахьа буьсе тІъо граммага ІІанхоачаш дулх тІанхетийт. Царех ду-ша ТІехьаЙсаш оператораш Л. Мержоева, А. Сийчинова, кхыбараш.

Къахьегарга тьежиа дина наха хьенаду ахча а. Ма-сала, Раисайнен Кхоккийнен коллективна подрядгІа болх беш аванса-х тийначча Хіара сома 2,64 сом кхоачаш ахча тІедиг-гар. Цхьа шера, соахка ба-ха балха итоГІаш.

Цхьан корпусе бройлераш оборудованица лелаяр кІеточа оборудовани оттаьяй оаха. Цо тарло хулаш, цІчьа-дале, ди-центнер оалхазарий дулх даккхара 10 — 15 процент кІезигагІа доаьжар ДІадахий-та, шолгІа-дале, пайдина йолча площадца цхьан квар-тратни метра тІа — 5 — 6-яза духха ГІа бройлераш лелае.

Уьх шера кІеточан обо-рудованица оттаяра монтаж е йолаьяй кхыз а цхьан поме-щене. Вешта из болх фабрика ерригача корпусашка бе-лаьрхІаГІ.

Топливно - энергетически ресурсаша ихоН бара хош мел яра латт кхета а дер, корпусаш йІохаьеш йоа на-лориферан электричествица а доапаьжа. Хьашта бергга-ш болаш ГІулаих ВаштІехьдаь-кха дага да тхо хІанз.

Фабрика коллектина тола-маш кхы а дикагІа хурггар тхо тиъьаь доацаьа шера-на кхоачамбоацараша нов-къарло па йоре, уж ДІадаха-ра тхона новкъосташ доре.

Хьажара кхаба мара пайдана доаца доаккар да-коа тІара оалхазараш кхабе-на пачхьалкхенна ялат ДІаийдеча пунктера тхона тьаьтдаш. Ше долучча тай-пара из ДІателаш хІнча хІа-лак хургІар дуьхьа кхозбаш йолча кІоригаш. Из кхета а доаккар хьажийеш ки-нйдара, из ВашаГІъдуьу механически установкаш от-талый нйс корпусе, оахош-ха а яь. ЦхьаБакъда, доа-хьа а яь. ЦхьаБакъда, доа-ха ахьаьдара ДІатоха эшаш йолча хІамашца гет-тара во ІалаШду тхо.

Дина доаккар сихгаІа чакх-данна новкъосташ дергдо-лаш жагІа буь котамаша. Из ца ичча, масала, кило-грамм дулх тІаЬкетитара 20 — 30 процент духгаІа доаккар эш. Цунца цхьана, доаккар кийчбеш цунах ДІа-тохара жагІа дуьх бан тхо-на. Каст-наста комиссеш хул тхо долча. Доаккарша коа тІара оалхазараш кхабе-на эша калибровани жагІа да хилар а гуш, бехк ца боак-хаш царех цкъахьа а ДІа-яхаш. ЦхьаБакъда, из цун-на хиннІтара. ГІулаих тог-дарех новкъосташ денг сар-вац. Шоай бесам болччара лаха, оал тхота. Цхьа тоин хиначча-ш ше ма дарц, хІаьта шера эша 600 тонн малиб-новна дь жагІа мичара ло-харгбар?

Коа тІара оалхазараш ле-ладу республикера кхыйола фабрикаш а из бала болаш я. ХІаьта ГІулаих тоадара духха хІама а эшаш согаха-ттача. Рудай йоьадача ма-териалий республикера завод-ех цхьанне калибровка жа-ГІа технологически линеи ОТТаЙча доалар. Ишшта из дича завода а пайда хургІар-бар.

Доаккарша доза дош къоастдараде доккха новкъо-ста дергдар тхо. Люперна дІае 130 — 150 гектар мо-къагІа оахош дола лаьтта хІачча. Фабричана ма эшша сбыта витаминни хьоар дан-ха хиш хургьар тха цигара чуяеча хьуьксамаз.

Коа тІарча оалхазараша-тта тоъал хиЙ доадан а хало-ъз оаха. Шини цехе-ги бургу тха лаьтта кІаьтара хьаттІа-дьяхадар из, цхьабакъда, эгтара йоккхагІа йолча Ка-рабулакерча цехе цу тайпа-ра ГІулаих де ВашаГІехьда-лаш.

Котама кІоригаш яха ду-ха мах а телаш Ставропольски краеера миллионан сонгІа фуаш кхуьх оаха кІа-ра эш. Цхьата цигара 350 — 400 километр. Цхьа-на а баь хьадена уж дина а хи-лаш. Цудухьа эсала хул цар-ех яьха кІоригаш а. Из бе-ча долаш цунна цхьана ГІулах тІаннхетитара 3 — 9 до-кьара единица да а йохьяь-таш, кхы бетта ххее ешаш хул уж ДІадоха ГІулаих ма-хьадара. Цунца цхьана, гІаьха йола кІоригаш кхеешш цхьа центнер дулх даккхара-ра 5 доаккара единица ду-ха тІара оалхазараш кхабе-на пачхьалкхенна ялат ДІаийдеча пунктера тхона тьаьтдаш. Ше долучча тай-пара из ДІателаш хІнча хІа-лак хургІар дуьхьа кхозбаш йолча кІоригаш. Из кхета а доаккар хьажийеш ки-нйдара, из ВашаГІъдуьу механически установкаш от-талый нйс корпусе, оахош-ха а яь. ЦхьаБакъда, доа-хьа а яь. ЦхьаБакъда, доа-ха ахьаьдара ДІатоха эшаш йолча хІамашца гет-тара во ІалаШду тхо.

Дина доаккар сихгаІа чакх-данна новкъосташ дергдо-лаш жагІа буь котамаша. Из ца ичча, масала, кило-грамм дулх тІаЬкетитара 20 — 30 процент духгаІа доаккар эш. Цунца цхьана, доаккар кийчбеш цунах ДІа-тохара жагІа дуьх бан тхо-на. Каст-наста комиссеш хул тхо долча. Доаккарша коа тІара оалхазараш кхабе-на эша калибровани жагІа да хилар а гуш, бехк ца боак-хаш царех цкъахьа а ДІа-яхаш. ЦхьаБакъда, из цун-на хиннІтара. ГІулаих тог-дарех новкъосташ денг сар-вац. Шоай бесам болччара лаха, оал тхота. Цхьа тоин хиначча-ш ше ма дарц, хІаьта шера эша 600 тонн малиб-новна дь жагІа мичара ло-харгбар?

Коа тІара оалхазараш ле-ладу республикера кхыйола фабрикаш а из бала болаш я. ХІаьта ГІулаих тоадара духха хІама а эшаш согаха-ттача. Рудай йоьадача ма-териалий республикера завод-ех цхьанне калибровка жа-ГІа технологически линеи ОТТаЙча доалар. Ишшта из дича завода а пайда хургІар-бар.

Доаккарша доза дош къоастдараде доккха новкъо-ста дергдар тхо. Люперна дІае 130 — 150 гектар мо-къагІа оахош дола лаьтта хІачча. Фабричана ма эшша сбыта витаминни хьоар дан-ха хиш хургьар тха цигара чуяеча хьуьксамаз.

Коа тІарча оалхазараша-тта тоъал хиЙ доадан а хало-ъз оаха. Шини цехе-ги бургу тха лаьтта кІаьтара хьаттІа-дьяхадар из, цхьабакъда, эгтара йоккхагІа йолча Ка-рабулакерча цехе цу тайпа-ра ГІулаих де ВашаГІехьда-лаш.

Котама кІоригаш яха ду-ха мах а телаш Ставропольски краеера миллионан сонгІа фуаш кхуьх оаха кІа-ра эш. Цхьата цигара 350 — 400 километр. Цхьа-на а баь хьадена уж дина а хи-лаш. Цудухьа эсала хул цар-ех яьха кІоригаш а. Из бе-ча долаш цунна цхьана ГІулах тІаннхетитара 3 — 9 до-кьара единица да а йохьяь-таш, кхы бетта ххее ешаш хул уж ДІадоха ГІулаих ма-хьадара. Цунца цхьана, гІаьха йола кІоригаш кхеешш цхьа центнер дулх даккхара-ра 5 доаккара единица ду-ха тІара оалхазараш кхабе-на пачхьалкхенна ялат ДІаийдеча пунктера тхона тьаьтдаш. Ше долучча тай-пара из ДІателаш хІнча хІа-лак хургІар дуьхьа кхозбаш йолча кІоригаш. Из кхета а доаккар хьажийеш ки-нйдара, из ВашаГІъдуьу механически установкаш от-талый нйс корпусе, оахош-ха а яь. ЦхьаБакъда, доа-хьа а яь. ЦхьаБакъда, доа-ха ахьаьдара ДІатоха эшаш йолча хІамашца гет-тара во ІалаШду тхо.

Дина доаккар сихгаІа чакх-данна новкъосташ дергдо-

— Антиалкоголь пропаганда чІоагІьяра, цох бизза пайда эцара ДІахо йодача ха-на дуьхьаІа чакхдаьа — ма-рзІ оаха лорашцара, мидице ор-ганий викалашцара, партийни советски болхлощара ВашаГІихетараш, аьлар А. Голованова. — Из дара Ленински райкомо пара тхоашта хьинареГІа новкъосташ дар догдоах оаха. Тхоаш а да-ГІардаш кулгаш ВашкадеХа — кхы а говзаначаш ГІулах агитаци, ВашТІехьбоакхарг-ба цамолярий общества болх, шеръерьга салалара формаш, керда обрядаш хьинареГІа коъекхувларъя.

Антиалкоголь пропаганда балара болх говзлаяе ГІу-лакх да. Хьанара ДІадоаль-ца из «Автоспецоборудова-ние» яхача завода коллектино. Цхьабакъда, диная диса-раш а кІезига дац. Пред-прияте кулгалхоша шоашта хьалхашка латта дехкараш дика кхетадаро тешам болийт болх кхы тІа а тоалургхи-лархаш.

М. КАРТОЕВ.

МАШАР ЛОРАБЕ

Сийлахь-боккхача Октяб-ра цІей деадеча деношка № 37 йолча гроозненски шко-ла-ба балха хилар Белорусски-на, Грузера, Къулбаседа-ХІи-нийчера, хІаьта ишшта вай республика юртанашца а Союзальнашца. Уж балхаш-ка «Ер машар лорабелера ГІаднлал тхона» яхача девизаГІа чакхдоакхаш хиннача дотта-ГІала. ГІйприна юкъе дагахь-на. Интернационални дотта-ГІала клубаша цхьана торжественни заседаеш йир. Школе хилар солидарноста ярмарка. Берашца хьаяь дов-зоргаш, салфеткаш, кхыйола хІамаш яр цига йохаш.! Уж ехча хьаІоадьа ахча машара Фонде лаьттара.

Цул тІехьаГІа дотгаГІенен концерт оттаьдар. Цига дах-хар СССР хьалхьй илдеш, дир халхараш, йийпар эрсий, гурмий, белоруссий, кхыча къамех болча авторий стиха-таш.

Кидовацана Грозне ГІолла Экскурси йир, ййзар Нохч-ГІалгІайчен хоза моттигаш.

К. ТЕМИЕВ.

Советий Iаьдала тIехьа къовсам лоаттабаханаш

ЛОАМАН ЛЬЧА

Къеча вахаро, тIаламттача паччахь кънзача Iаьдало качбоаллабу бала, гибоалабу мухь гира Io а баьина, дегаш гIоздаьина тIаьхьарчо къахьегамхой - вайнах лаьчахь дIаваьккхав, аьмна, хезача. Цу хана хьакхоаш мел хиннар дар, наха кортамукъкъе, гIоза вахар дахьаш доагIа Советий Iаьдал — халкъа Iаьдал, яхаш. Уж ши дош хьакхоэашшехьа кхъьегамхой гIевгIина чуднкар масане а дегаш эьадуъаш халкъа Iаьдал. Из бIаьшеренашна кхъьегамхой кънйка хинна кхъь бар. IсьабIаьнда, цу кергдача, наха дезаш долча Iаьдалан халкъан юкъе эхъьенце а пордув этгар. Из пордув яр — халкъа моастагIий: пачъахь дика диварш, нах боагабеш хинна бIаьхий нах, дина хьалхдой, Суркъузни националистан. Уж берригаи а цъьаи барта-гIа оарцагIбаьлар къьхьегамхой дегашта халкъа Iаьдал. хийредаьнка, нах боагабеш дола Iаьдал эохаметтаза оттаде. Мохь вIашагIбеттар, мерза къамаьлаш дора, нах IехIабора. Цъьабаьнда, уж мерза къамаьлаш дерий метта хьоьа уллача мехк тIехьа хьашка улла дохьаи наха дина гора. Цудухьа нах раьза бецдар алхха цъьан халкъа Iаьдала — шоай Iаьдала маIф.

Иштта хьал долучча хана вай мехка кхьачар Ленина вайта Кьулбекъан Россе Чрезвычайни комиссар Сергеи Орджоникидзе.

Се гIоагIа нраз долаш дерх1 аз из Сергео сайна бIаргбаьвзар а цуи къамаьлаш сайна хазарах а. Масеххазза ийбселарр со лотабаьча алан хьисапе дола, наьха дегашна чуджаш дола къамаьлаш цо деча.

Халкъа еаш хинна парIатонаш, халкъа ЭШаш хинна лаьтта, йназ йола гортанкучьаьг яр цо бIаьнарашш.

Цу дийнахь деш берригача тIалагIай кхъьегамхой нер ру вижар сийдола Сергео. Из Ленина вижал волга хьайнчул тIехьагIа, цо мел баьнар кхоачаш, цунна тIехьа лата а бала а кийча бар кхъьегама тIалагIай.

Цигтара дIайолеалар граждански тIом лаьттача халача хана вай мехка Сергео тIехьа тIаIанна лелаяь, наьрташ халкъа йнкхара тIехьа лоаттабаьча къовсама хьалхаве. Берригаш цунна тIехьа латта рашш хиар. Нийсбеина нсонахий меттел, бокккий нохчаш а, кхувш боагIа кагий нах з (парца со а вар) гергеи нах, дика нийбеннен тIем тIа лата кийчеи бар.

Деникина эскаро вай мехка къьза тIом тIабенача хана, цунна дуъхьала вайнаха бета тIема майра хьалхале лелайбоге Сергео. тIом лиргIа мел болча кхоачар на. Нахьа дегаш уравытгадора, денаа соодвоахар. Цхьа Доланха-Юрта хиннича тIем тIа цунна бIаргтаьвIра цу шийлагIа. Из цхьаьна пиджак а ювхаш. майра тIом бел вола тIемаэо. Чеха шийна тIера хьа а яьлча, шийлагIа, дар цо цунна. Вож бехкала а ца хьайта, Сергос аьлар: «ДIатIаоовха, сона-м йIайка ферта кхуп. Хьо шелвала четаргIаьв». Иштта йоазо йора цо хIара тIемахочун.

КIайтвардейшш шоай ма хулла Сергео лохаш бар. Из хьвевначоа, из лаьчаоа дуъкха ачча дIаллаар. ГIалгIаша шоай бIаргIа лар сана на лорвора цо, цунна хьалхара шоай синош йIадала кийча а бар. Ахчеи грунсеи тIом мелла дуъкха дала-рах, из вохнарговалш бадар кхъьегама гIалгIай.

Мужеча дина тешаме а ца хийтта, ДаьттагIа дIавнгар цар из. Цига Исламов Зовргани тIадилар, из тешамеэ лорвареIа. Цун цIен кот гIолла Iододача Фарта яхача кин лаккача бердах петараш юкъе, цхьанна а сага ца хоьвтча, цхьан хана цо ебарг Заьлмаха лечкъавь хьагIар йоаллар. Из цига йоаллилга цхьан Зовргинна мара хаьар. Цуьна тIадодаш наьк1а така а дIаар. Цу чу вода саг ваза вехар муший лоамаи а бе, ма лоами Зовргинна коа шуьш йIгстте багIача хенах дIа а тесса, цу тIа гIолла Iочуъвалар. Чура йоккха, гIаргIата яр йIагIар. Цу чу хьулавеш, лорвавр ца, цунна кхераме йола ха тIехьяллалца. Цу чу цунна мел эшар дар: вижа мотт, Iоха гIандг, оша пхьегIа, кхахат, кхоалам, кхыдар. Зовргинна сесага Паьттамата хан-ханнахьа дан тIама лоаттадора цунна. Из дга тIама, муша доачех тетараша юкъе гIолла, сага ца гуш Iочудахьа дезар хьагIар чу. Цу хьагIар чу ше волаш а лаьгГьялхIатгаргар Сергос партизанаита душ йола хьалхале. Цо аьннар ала деззача дIаоолаш а цо йздабр дахьа деззача дIаIьоьш а вар из тешаме фуссаца Зовргин. Исрайыдн Жабраьш йхаш ши воI вар цуи — Зинан, шиЙ берача Арусеии Сергеи Орджоникидзе.

Се гIоагIа нраз долаш дерх1 аз из Сергео сайна бIаргтаьвзар а цуи къамаьлаш сайна хазарах а. Масеххазза ийбселарр со лотабаьча алан хьисапе дола, наьха дегашна чуджаш дола къамаьлаш цо деча.

Халкъа еаш хинна парIатонаш, халкъа ЭШаш хинна лаьтта, йназ йола гортанкучьаьг яр цо бIаьнарашш.

Цу дийнахь деш берригача тIалагIай кхъьегамхой нер ру вижар сийдола Сергео. Из Ленина вижал волга хьайнчул тIехьагIа, цо мел баьнар кхоачаш, цунна тIехьа лата а бала а кийча бар кхъьегама тIалагIай.

Цигтара дIайолеалар граждански тIом лаьттача халача хана вай мехка Сергео тIеIаIанна лелаяь, наьрташ халкъа йнкхара тIехьа лоаттабаьча къовсама хьалхаве. Берригаш цунна тIехьа латта рашш хиар. Нийсбеина нсонахий меттел, бокккий нохчаш а, кхувш боагIа кагий нах з (парца со а вар) гергеи нах, дика нийбеннен тIем тIа лата кийчеи бар.

Деникина эскаро вай мехка къьза тIом тIабенача хана, цунна дуъхьала вайнаха бета тIема майра хьалхале лелайбоге Сергос. тIом лиргIа мел болча кхоачар на. Нахьа дегаш уравытгадора, денаа соодвоахар. Цхьа Доланха-Юрта хиннича тIем тIа цунна бIаргтаьвIра цу шийлагIа. Из цхьаьна пиджак а ювхаш. майра тIом бел вола тIемаэо. Чеха шийна тIера хьа а яьлча, шийлагIа, дар цо цунна. Вож бехкала а ца хьайта, Сергос аьлар: «ДIатIаоовха, сона-м йIайка ферта кхуп. Хьо шелвала четаргIаьв». Иштта йоазо йора цо хIара тIемахочун.

КIайтвардейшш шоай ма хулла Сергео лохаш бар. Из хьвевначоа, из лаьчаоа дуъкха ачча дIаллаар. ГIалгIаша шоай бIаргIа лар сана на лорвора цо, цунна хьалхара шоай синош йIадала кийча а бар. Ахчеи грунсеи тIом мелла дуъкха дала-рах, из вохнарговалш бадар кхъьегама гIалгIай.

Мужеча дина тешаме а ца хийтта, ДаьттагIа дIавнгар цар из. Цига Исламов Зовргани тIадилар, из тешамеэ лорвареIа. Цун цIен кот гIолла Iододача Фарта яхача кин лаккача бердах петараш

а Нохч - гIалгIай мехна партизанаита хьалхале делае. Цун хьалхалецна бохабаь, ошибьь, хир ходдош вай мехкара дIабахьар кIайтвардейцаш.

ДIаоо докккха новкъостал дир Сергос тIемо доладь, вайнаха тоахамаш, моастагIчо йоагаяь вай юрташ юхаметтаоттараша наьха хьал-таро тоаяра.

Нохчашнаха нхе сагах латта ревном а харжийта, вайцига, гIалгIашна шоай ревком харжийта Грозиера поездаца Сергоо С. М. Кировн Назрание хьалвеза, тахан санна, дагадоагIа сона. «Уж боагIа, аьнна, хабар дахьийтар пайнаьха юртанна. Чехка нах вIашагIкийттар Назгареrvа вокзале. гIаш а горвашца а бальха нах Iалаьмате дуъха бар. Доишлой говранцер гергащеи дина кийчбена бар. Уж баьреи дIаэттар машин-наьнъа бIоаххала Барсуки кхачалца, хIара шипшанена кокъе 10—15 метр юкъ боIаяь.

Вокзале латтаршна сийрда лепаш цIе байраххаш яр. Шюртта йоагIа поезд шийна-шийна хьалгIехььнна вакун цу поезда тIехьа хьалволалора. Иштта вокзале поезд хьалкхоачашшехьа, берригга бIеркеи а цинта хьалгIар. Уж поезда тIера Iобаьлча, деташ гIоздьаьна болча гIалгIаша царга чIоагIа безаме моаршал хьаттар. Иштта безаме хьалшиЙ а бер. Лоацца, нъамаьлаш а дъь, цар нахага шоашша шоай ревком харжийтар, пхе сагах латташ. Цул тIехьагIа уж шайнае а бIаьхьлъонтий-Юрги СурхотIеи бахар Деннина эскаро йоагальча юрташ-кеи доладаьча боахламашеи хьанна.

1937 шера февраль бетта Галашкинскн районерча ДаьттагIе яхача юрта вар со райкомо ну юртара бIастанта кIийчбара кампанеи чанхьа-ва уполномоченеила вахийта (со цу хана Галашкинскн районо болх беш вар). Сергеи Iийна вуг яр из. Цу юртарча бонккийча наха дина вовзар из. Нах вIашагIкийттача дуъккзаа а сийленна вувшш хозар из.

Со цига волаш, цхьан дийнахьа районера цхьа бабри вера цу юрта. Цо сога вальар: «Со райкомо вайтан хьо волгеа. Сергеи кхеллар, аьнна, хабар денад. Из хоам уъх юртарча нахага дIанхайкабе йоах хьоге райномо».

Цу сахьат, нах хьавIагIаrIа а хеттале, ерригача юрта чакхбьинабар из хоам. Чехка хабар а дав, юртара нах школе хьабIийкар из. Цу сахьте юрнга школа хьал-йнзар нахах. Царна юкъе яр Сергойна дуъккача хана тухсисинал лоаттадаь Исламов Зовргина сёсал ПаьттIамат-ШИЙ бIаргех ух хий наха ца гойта, юртани Iочуъвзаш яглар из. Бlаргех хий ухашш цу чу баьтIарех дуъкха а бар. Пхеа тIех баьIача боаннаб ца нъха йобхъамаш гIалгIаше яр. Сатем этгар школе. бIаргвайна а вовзар а инна Сергео дагавохарех. Цу школе баьIача нъха гIалгIаше йобхъамаш бIаргIайбоп, са сай мотт дIалъашабар, царга из хоам да цо бIуъгIа. Сайъта а халла из валарах уъам а бъь. дIадийдар аз Сергеи, цу йын вахарах, цун балхах.

Са тIамаьлл йнстедыча. йнстхула нурам дийнар вокзале бар. Бесаев Алабе. Цо аьлар:

— Сай хана дукха вонаш ихад сога. Дукха тIайIаш йийнай аз. Желла доьхна ден дечча а, гIайIаша сатохалора. Бакъда, тахан уъх гIалгIанна тоха са ма дац са. Цо йоассане а юкъара таьъет да. Лоаман наьха хIара цIа-гIа оттаргда тахан таьъет. Дукъхаза ладийIад из цун тIамаьлаIга. Советий Iаьдало халкъа дургIола юртамукъкъе. ираае вахар дувшар цо. Сайлаьх - вокккха баьчча Ленинн цо вувцача хана, чIоагIа цунга ладувIа догдоаГIар, цудухьа цуа а юха а тувшIтар хьаз цунга из. Хьаьккал кIоарга дар цун, майрал лома яр санна яр цун, ше ма дарра лоамаи лаьча дар из, тIаьхьа тIамаьлаIга. Цо-парг а доацаш, кхеррог а доацаш. Оаха-м ала а оалар цунах цо йоаккхаш а «Лоаман лаьча». Из сов дукха вежарах оахаьнна тоаЙIа массага а оалаш дар: «Селлара вайна дукха веза Iаьржакгинеа пIанкха а лерг ма вац. Иштта хетта а хетар тIоаш. ТIахан... тахан ер фуд сонам хац.

Цигта сецар вокккача са ца къамаьл. Латтийсар из, кулгIаш дIа-да. Ладийсар. IIаргех хийша хий Iодоладеларр. ТIакхха, кхы йнст ца хулаш, шортта ваха, ший мотте Iохайбра.

Шюртгта хортале тIъам хьекха IIаргех хий да а дальнна, ше йьгIачара хьал а гIетта ПаьтIамата аьлар:

— Нах, оаш сайна пурам лорв, со нIеззнга йнстхургьяр. Из шоашта хьалхашна къамаьл дараз бехк ма дакъталш. Уххаза вайта баьча хоамо дог шелдаьл са. Бакъдар Аге аьннар, да а да ер таьъет масеззне юкъара. ТIа-га сага ер во ши-шийна халагIа долаш санна хет. Селлара дуъха везар Сергео нахи. Сальха моастагIа пулбер. Лоацца, нъамаьлаш а дъь, цар нахага шоашша шоай ревком харжийтар, пхе сагах латташ. Цул тIехьагIа уж шайнае а бIаьхьлъонтий-Юргеи СурхотIеи бахар Деннина эскаро йоагальча юрташ-кеи доладаьча боахламашеи хьанна.

1937 шера февраль бетта Галашкинскн районерча ДаьттагIе яхача юрта вар со райкомо ну юртара бIастанта кIийчбара кампанеи чанхьа-ва уполномоченеила вахийта (со цу хана Галашкинскн районо болх беш вар). Сергеи Iийна вуг яр из. Цу юртарча бонккийча наха дина вовзар из. Нах вIашагIкийттача дуъккзаа а сийленна вувшш хозар из.

Со цига волаш, цхьан дийнахьа районера цхьа бабри вера цу юрта. Цо сога вальар: «Со райкомо вайтан хьо волгеа. Сергеи кхеллар, аьнна, хабар денад. Из хоам уъх юртарча нахага дIанхайкабе йоах хьоге райномо».

Цу сахьат, нах хьавIагIаrIа а хеттале, ерригача юрта чакхбьинабар из хоам. Чехка хабар а дав, юртара нах школе хьабIийкар из. Цу сахьте юрнга школа хьал-йнзар нахах. Царна юкъе яр Сергойна дуъккача хана тухсисинал лоаттадаь Исламов Зовргина сёсал ПаьттIамат-ШИЙ бIаргех ух хий наха ца гойта, юртани Iочуъвзаш яглар из. Бlаргех хий ухашш цу чу баьтIарех дуъкха а бар. Пхеа тIех баьIача боаннаб ца нъха йобхъамаш гIалгIаше яр. Сатем этгар школе. бIаргвайна а вовзар а инна Сергео дагавохарех. Цу школе баьIача нъха гIалгIаше йобхъамаш бIаргIайбоп, са сай мотт дIалъашабар, царга из хоам да цо бIуъгIа. Сайъта а халла из валарах уъам а бъь. дIадийдар аз Сергеи, цу йын вахарах, цун балхах.

Са тIамаьлл йнстедыча. йнстхула нурам дийнар вокзале бар. Бесаев Алабе. Цо аьлар:

— Сай хана дукха вонаш ихад сога. Дукха тIайIаш йийнай аз. Желла доьхна ден дечча а, гIайIаша сатохалора. Бакъда, тахан уъх гIалгIанна тоха са ма дац са. Цо аьссане а юкъара таьъет да. Лоаман наьха хIара цIа-гIа оттаргда тахан таьъет. Дукъхаза ладийIад из цун тIамаьлаIга. Советий Iаьдало халкъа дургIола юртамукъкъе. ираае вахар дувшар цо. Сайлаьх - вокккха баьчча Ленинн цо вувцача хана, чIоагIа цунга ладувIа догдоаГIар, цудухьа цуа а юха а тувшIтар хьаз цунга из. Хьаьккал кIоарга дар цун, майрал лома яр санна яр цун, ше ма дарра лоамаи лаьча дар из, тIаьхьа тIамаьлаIга. Цо-парг а доацаш, кхеррог а доацаш. Оаха-м ала а оалар цунах цо йоаккхаш а «Лоаман лаьча». Из сов дукха вежарах оахаьнна тоаЙIа массага а оалаш дар: «Селлара вайна дукха веза Iаьржакгинеа пIанкха а лерг ма вац. Иштта хетта а хетар тIоаш. ТIахан... тахан ер фуд сонам хац.

Цигта сецар вокккача са ца къамаьл. Латтийсар из, кулгIаш дIа-да. Ладийсар. IIаргех хийша хий Iодоладеларр. ТIакхха, кхы йнст ца хулаш, шортта ваха, ший мотте Iохайбра.

Шюртгта хортале тIъам хьекха IIаргех хий да а дальнна, ше йьгIачара хьал а гIетта ПаьтIамата аьлар:

— Нах, оаш сайна пурам лорв, со нIеззнга йнстхургьяр. Из шоашта хьалхашна къамаьл дараз бехк ма дакъталш. Уххаза вайта баьча хоамо дог шелдаьл са. Бакъдар Аге аьннар, да а да ер таьъет масеззне юкъара. ТIа-га сага ер во ши-шийна халагIа долаш санна хет. Селлара дуъха везар Сергео нахи. Сальха моастагIа пулбер. Лоацца, нъамаьлаш а дъь, цар нахага шоашша шоай ревком харжийтар, пхе сагах латташ. Цул тIехьагIа уж шайнае а бIаьхьлъонтий-Юргеи СурхотIеи бахар Деннина эскаро йоагальча юрташ-кеи доладаьча боахламашеи хьанна.

1937 шера февраль бетта Галашкинскн районерча ДаьттагIе яхача юрта вар со райкомо ну юртара бIастанта кIийчбара кампанеи чанхьа-ва уполномоченеила вахийта (со цу хана Галашкинскн районо болх беш вар). Сергеи Iийна вуг яр из. Цу юртарча бонккийча наха дина вовзар из. Нах вIашагIкийттача дуъккзаа а сийленна вувшш хозар из.

Со цига волаш, цхьан дийнахьа районера цхьа бабри вера цу юрта. Цо сога вальар: «Со райкомо вайтан хьо волгеа. Сергеи кхеллар, аьнна, хабар денад. Из хоам уъх юртарча нахага дIанхайкабе йоах хьоге райномо».

Цу сахьат, нах хьавIагIаrIа а хеттале, ерригача юрта чакхбьинабар из хоам. Чехка хабар а дав, юртара нах школе хьабIийкар из. Цу сахьте юрнга школа хьал-йнзар нахах. Царна юкъе яр Сергойна дуъккача хана тухсисинал лоаттадаь Исламов Зовргина сёсал ПаьттIамат-ШИЙ бIаргех ух хий наха ца гойта, юртани Iочуъвзаш яглар из. Бlаргех хий ухашш цу чу баьтIарех дуъкха а бар. Пхеа тIех баьIача боаннаб ца нъха йобхъамаш гIалгIаше яр. Сатем этгар школе. бIаргвайна а вовзар а инна Сергео дагавохарех. Цу школе баьIача нъха гIалгIаше йобхъамаш бIаргIайбоп, са сай мотт дIалъашабар, царга из хоам да цо бIуъгIа. Сайъта а халла из валарах уъам а бъь. дIадийдар аз Сергеи, цу йын вахарах, цун балхах.

Са тIамаьлл йнстедыча. йнстхула нурам дийнар вокзале бар. Бесаев Алабе. Цо аьлар:

— Сай хана дукха вонаш ихад сога. Дукха тIайIаш йийнай аз. Желла доьхна ден дечча а, гIайIаша сатохалора. Бакъда, тахан уъх гIалгIанна тоха са ма дац са. Цо аьссане а юкъара таьъет да. Лоаман наьха хIара цIа-гIа оттаргда тахан таьъет. Дукъхаза ладийIад из цун тIамаьлаIга. Советий Iаьдало халкъа дургIола юртамукъкъе. ираае вахар дувшар цо.

ОЗИЕВ Салман,
Нохч - гIалгIай АССР халкъа поэт.

САГА ДУХЬА

Тха заводе арахеи мехкадьтта промышленносто лаьрхIа тайп-тайпара чоалхазне продукци. Кист-кастта тел тхона чIоагIа бехктоктамге заэаэаш. Бакъда, моллагIа а тIадилда декъар кхоачашдыргдолаш коллектива шашIкхийттай тха техан, кагIдоал массаза а толаме паччахьалкхен заданеш кхоачашъе. Цун бахьанан дукха да: тхьаьгIаеган производственнин дисциплина чIоагIа кIалор, наьха балха гоазал лаьхьалар, кеpда прогрессивнеIа йола оборудовани технологеш балха юкъеъкхулаш хилар, иштта кхы дIахо а. Амма, керттердар да социальни деишатта предприятен дукъагIа йоахго е балар.

Къьхьегага сага йоахо яр, цунна ма хулла дикагIа къьхьега а салаIа а хьалаш вIашIехьадахар социалистически обществе мара хулаш хIама дац. Хьаьта вай мехка ду дешашта Iалаьмате бохкача терках тIабоийтг партеи правительстваца. Из я советски вахара хьнсана цхьа белгало. Цунах дола къьхьега садайан дукха доаладе йнн я тха предприятен хьанIача а.

ТIехьарча хана техничеси оагIорахьара дукха эргалонаш хулаш латт заводе. Вала юкъьяьлаш кера оборудовани, роботизированни системаш, числовой программни управлени йола ста-шоай могашал чIоагIъеш а. Кист-кастта салоI тха заводконаш. «Газнефть» объединенена чуйоагIеча «Здоровье» яхача профилактере. ХIанз завода кулгалхошна цхьана профсоюзни комитет вхьастадеш я предприятена къьхьега ший салаIара база хьалъара дош. Цу гIулакха эша средствеи тхьахийай. Хьаьта тхо из хьалъарйола моттиг хоржаш да. Хетаргахьа Шаьъа районе ергьа оэха база. ХIана аьчча, цкъа-дале, из предприятена тоха а яц, шозлагI-дале, унхаза дужка я хоза Iалам долаш йола мотгиггаш.

Бакъда, духьхала курорташа, санаторешка, профилакторешка, салаIара базашка тхоай болхлоцта салаIийтта Iеи тхо. Заводе салаIара программа йоккха я. Кастканста къуьдаь оаха заводчанаш эксперсёнка. ХIара иIиранденоша, ахманна, Каспийски форда тIа кхиIлар оаха болхлой. Предприяте цхьа нех, участок йисанзар цитаеча на йодан. Диплан тхо наьха эстетически культурни гоарам лакхбара деша а. Кист-кастта вIашIехьдоахк завода коллектив цирке, театрашна яхуьлара гIулакх. Хьаьта наьха наьк балха а на бесаш, уъх шера ший чотагIа циркеи спектаклашкех бахара 200 болхло йIидар профсоюзни комитето. Уж дIаделар производстве хьалхалатта-рашта.

Болхлошта муъха ха дIаяьхара йоккха клуб яьй заведа коа, 350—400 саг чу а хошша. Уххаза цига санна-нуъкхаза дIайнъьай оаха дискотекаш, хул халхараш. Болхлошта хьалхашна высту-пленеш ю завода вокальнo-инструментальни ансамбло. Хьаьта хIанз яьй а духовой оркестри хори вIашIаIюлла гIерташ а да тхо. Цн эксаа я предприятен хенаш деш дарий общество. Цунна кулгалдеи я тха заводе киоскер йола хьинаре общественница Шаталова Марьи Михайловна. Цунга вIашIехьаьл по нонижай викториаш, конференш, республика вокзоонхошца вIашIехьатара. Тахан общественна конференцига 40 завода болхло. Хьаьта цар мугларан денгара-денга шерлуш латт.

Завода коллектива кхоала-га дакъа нхалнах ба. Цудухьа оаха уйла болхло-ташка хьежка муъха ха безаме а пайдане а царга дIахьийтара. Карара шу долалуш предприяте вIашIехьлай а тIаIанна тегара кружок. Хьаьта ала деза, дуъккача кхаланаха дезадерад из гIулакх, кружок вIашIаIюллара-ра тха заводконаш кхоачашдыргдолаш коллектив цирке, театрашна яхуьлара гIулакх. Из кхоачашдыргдолаш коллектив цирке, театрашна яхуьлара гIулакх. Хьаьта наьха наьк балха а на бесаш, уъх шера ший чотагIа циркеи спектаклашкех бахара 200 болхло йIидар профсоюзни комитето. Уж дIаделар производстве хьалхалатта-рашта.

Болхлошта муъха ха дIаяьхара йоккха клуб яьй заведа коа, 350—400 саг чу а хошша. Уххаза цига санна-нуъкхаза дIайнъьай оаха дискотекаш, хул халхараш. Болхлошта хьалхашна высту-пленеш ю завода вокальнo-инструментальни ансамбло. Хьаьта хIанз яьй а духовой оркестри хори вIашIаIюлла гIерташ а да тхо. Цн эксаа я предприятен хенаш деш дарий общество. Цунна кулгалдеи я тха заводе киоскер йола хьинаре общественница Шаталова Марьи Михайловна. Цунга вIашIехьаьл по нонижай викториаш, конференш, республика вокзоонхошца вIашIехьатара. Тахан общественна конференцига 40 завода болхло. Хьаьта цар мугларан денгара-денга шерлуш латт.

Завода коллектива кхоала-га дакъа нхалнах ба. Цудухьа оаха уйла болхло-ташка хьежка муъха ха безаме а пайдане а царга дIахьийтара. Карара шу долалуш предприяте вIашIехьлай а тIаIанна тегара кружок. Хьаьта ала деза, дуъккача кхаланаха дезадерад из гIулакх, кружок вIашIаIюллара-ра тха заводконаш кхоачашдыргдолаш коллектив цирке, театрашна яхуьлара гIулакх.

Ю. ПОНЕНКО,
Грозненски ремонтно-механически завода профсоюзна председатель.

Доаволдехьара

Хьалха латта советски опыт дукхагIа шоай балха юкъенхьуьл Волгаре къьхьегама колдентаина. В. Пискова цIерагIча русенски тематически фабрика болхлоцта чIоагIа безабеннаб хьехамчий болам. Къьхьегама ветеранаша, кадрови текстильщицаша шоай йоккха опыт нагирхошта дIател. Кхувш йоагIача балха семенана ккетам лучча чоалхаперча гIулакхе керттера инструмент а хинна дIаэттай шийгара хьокхам балар.

СУРТА ТIА: дуъккача станокаш тIа болх беш йола Атанасова Богдана Минчева Баияиеи Ташева Снежанаиеи шай балха мегод Iомаеш и.

БТА—ТАСС сурт.

АПН корреспонденташа хоам бу

СОИ-х иштта хIана тувсалу Вашингтон

Новкъа хет... Цу цхьан дешаша къоастаде йиш я японски оборонни меп ларбеш кхаьнзар. Американски, английски политологаша, тIема специалисташеи Илманхоцен юха а дийнар сина содаллалл дупаш латта «СОИ машара лаьрхIа я», космически герз эрсий тийшача балха духьалара цаI мара йоаца гаранти я яха хабараш.

Мел чоагIа гучуака дар из санна долча хаттара японски специалисташа денна жоп. «Асахи» яхача газето шийл оагIонаш елар Японе бовзаш болча политологашеи специалисташеи цар СОИ хьайхьа кхьа дискусси яра. Масала «Васеда» яхача университета профессора, дунен халхъашта юкъера гIулакхий къьхьега воввзаш болча специалиста Такехико Камос аьлар: «СОИ керда герз хьадарах Рейгана гьаьнара-да доалла дьасса хIама дац хIанз а. Из долаш дар да. Уъх тIехьхарча пхе шера из нхоачашдарга Iадахийтад 25,6 миллиард доллар. Американски конгоссса документаш гIа дувцучунга ладийгIача США лаьтта кIал деча тохнамех 90 процент дараш хIанз дуъ ядерни диза нна бола лазерни герз Лаьттан юхерча орбиташка хьадара».

ХIаьта гой СОИ планаша мел чоагIа Рейган духьала ваьнна мишта дувп оборона Японски Iилма - тохкама института тIема истоге отдела заведуюше Хисамо Иваситас: «Ше дIайлаяь «сдкъашкарча тIемай» план Рейгана йита ца магага бахьан на США тIема - промышленни комплексо тIалоаттабеш бола иэз. 1986 шера июне Пентагоно ораальхача дайнешна диллача, космически герз хьадара юкъе дахьа доацаш я эзар гарета американски фирма, Соахка тIаийца СОИ машара лаьрхIа я», космически герз эрсий тийшача балха духьалара цаI мара йоаца гаранти я яха хабараш.

Мел чоагIа гучуака дар из санна долча хаттара японски специалисташа денна жоп. «Асахи» яхача газето шийл оагIонаш елар Японе бовзаш болча политологашеи специалисташеи цар СОИ хьайхьа кхьа дискусси яра. Масала «Васеда» яхача университета профессора, дунен халхъашта юкъера гIулакхий къьхьега воввзаш болча специалиста Такехико Камос аьлар: «СОИ керда герз хьадарах Рейгана гьаьнара-да доалла дьасса хIама дац хIанз а. Из долаш дар да. Уъх тIехьхарча пхе шера из нхоачашдарга Iадахийтад 25,6 миллиард доллар. Американски конгоссса документаш гIа дувцучунга ладийгIача США лаьтта кIал деча тохнамех 90 процент дараш хIанз дуъ ядерни диза нна бола лазерни герз Лаьттан юхерча орбиташка хьадара».

ХIаьта гой СОИ планаша мел чоагIа Рейган духьала ваьнна мишта дувп оборона Японски Iилма - тохкама института тIема истоге отдела заведуюше Хисамо Иваситас: «Ше дIайлаяь «сдкъашкарча тIемай» план Рейгана йита ца магага бахьан на США тIема - промышленни комплексо тIалоаттабеш бола иэз. 1986 шера июне Пентагоно ораальхача дайнешна диллача, космически герз хьадара юкъе дахьа доацаш я эзар гарета американски фирма, Соахка тIаийца СОИ машара лаьрхIа я», космически герз эрсий тийшача балха духьалара ца мара йоаца гаранти я яха хабараш.

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева Рейкьянике хиннача пресс-конференцеи по 14 октябре советски телевиденге йIолла дакъа къамаьлоп чIоагIа уйла йIтар. Дунен общественноста хайр советски делегаце мел маькъара позиции лаьнай, хайр юхтера а яларни герз йIадаккха гIертача новкъа Москва гаьна яьнниIга. Цу новкъара иххохам йIабаккхара духьалабараша дуъккача шеарашна хьаьъ духьаленаш дIа мишта йоахаргьа практически дIахьекхар.

Японе эгтага дуъккагIа бозарех волча цхьан журналиста. «Эн-эйч-кей» яхача радиотелевизионни корпорацие комментатора Таро Кимурас интервью йнр. Рейкьянике хиннар цIена ха гIерташ бовзаш болча малхбузерча политологаша. Кхыча хаттараша Таро Кимурас интервью эпача массанега а цхьа хаттар дир: «Дунцаогдолча дерригача керттерча хIама-ма дац». Цига пинет практически болгтайначу IулгIа СОИ план Iилманхойн эскаре барийн фантазей рамкашкара ара а яллалеъа, из политически миграж дIайоаккхалургIойаца юкъ а хинна дIаотта мегалтеш?»

Цу хаттара дола хьаьъа-

МОЦАЛ

ЛИССАБОН, (АПН). ЕЭС члеи хинна дIаэттача Португалие бахача нахах духхагIбараш къел а моцал а довшбах. Цунна тешал ду ньаман статистична институто кепатехника данneца. Петтара лоахьяьча официальни подсчетагIа. мехка хIара мера моцалах 140 саг ла, духкагIча даьже йоаккхаш кхоачашдыргдолаш коллектив цирке, театрашна яхуьлара гIулакх.

Португальски компарте керте а йолаш протесгеаеина ниэаша иштта эттача хьала керттера бахьан лерхI дунен халнъашта юкъерча капитална товр даран ньаман экономикан хьашташ цунна карадерзадараи йода правительства халкъа духьалар а политика.

(АПН).

Демократически Афганистана революцена карагIдьнар лорадар — дерригача халкъа гIулаех.

СУРТА ТIА: Кольтемур яхача поселкера революци дораеча отряда бIухой.

Г. НАДЕЖДИНА сург. ТАСС фотохроника.

Калейдоскоп

ГУСТАВ УАЙТХЕД РАЙТIАГ ВЕЖАРАШТА ДУХЬАЛА

Этгара хьалха самолет сингала яхийтараш Райтiагa вежарий бац. — йоах хьалха американски пилот хиннача Уильям О' Дуайера, — из дахар Густав Уайтхеда. 22 шера Уайтхедехун цун сингала лелача аппаратехун дIоа хоамаш лехаш нъхьяьIагIа цо, ишшта цунна тIера аппарат а хьаьлй. Авиацин хьахинна ди 1901 шера 14 август доархI О' Дуайера, хIанз аьлча цу дийнахьа немецки иммигрант Густав Уайтхед шийл конструкцеIа хьадьча самолета цIе гIертар. 800 метр иниъ бир. Цу пIаттарах бола хоам а самолета сурт а. О' Дуайера яхийчох. Бакъда, дIайолеалуш арадьяьнача цхьадолча американски газетий оагIонаш тIа дьалар. Эксперташа этгар официальни хетташца вIашка доагIаш дан. ХIана аьлча дар яхачох этгара хьалха 1903 шера 17 декабре самолетаца сингала бахараш Райтiар вежарий бе.

СУРТ... ТЕЛЕФОНАЦА

«Какоь» яхача фирма электроннаш лаьрхIа арахийца керда фотоаппарат тIехьан ахьъара моллагIанна юхе йуъха этгар ну. Из аппарат тIа из царна тара хIама чакхдоал. Хьаьта аьчча болх бара цунна ишш пленка. Керда-ча конструкце хьахьъа-ьхкаш доса сурт ахпроводниконан кристаллах рамкашка хьалхе а тохкамаш дара план хIаннае а 90 процент нхоачашьяьй. ТIема промышленни комплеса хоам йераша хетачоагIа, йдерни герз хьадара процесс нхоасцалургIойнаш гаьнаньнай. Рейган президентни гIанда тIа хоаваьча социально - экономически гIозарашта маганзар Рейньяьнке вIашагIкийттача Советски Союза цIьаьлалаша нохдоьнла».

Дискуссеена юкъе дакъаэараша дийцар США юкъерча ханашкара хорманаш хула ца тIаотташ «Америка чIоагIа хилара тIехь кIоьсам лоаттабеп» яха ше еаш йьккха цIи йовра ккер Рейган, яхаш. Ше машара тIехьа ва яхаш демагогически къамаьлаш дерзда но, банъда, практине чакхдалалца цо лорадерзда тIема - промышленни комплеса хьатташ.

Гой цудухьа японски политиноп тологий дискусса логически итог хилар ший маIанга диллача хельсински бабча барга тара йола ихерамзлен системата Азе хьаьра юкъе Японе дакъа лацарах, япона-советски отношеиеп тоаяра наьхьаш лахарах йола уйла.

Александр ЛАЗАРЕВ, АПН соб. корр.

МАIАЧА НАХА А ЧУЕ МОТТИГ

Англе малхбузьеъка улла Сундиран яха йоккха йоаца городок къьъастъяьгIа. Цунна белгала яц. Банъда цхьа «башка» моттиг я ухъаза, моароша гапбаьлаш йола. Цига из заведени хьаййилар моттиг ерга ккалнаха сагIийна хIама телача организаце, хIаьта цига IIаьлаь нах баханца йитта ккадпах. Цунах эоаэа тахьаьта тарлу Сундионера берригга хоаддаь Англе малхбуза а ЧоагIа а нах баьнна. Ма дарра аьчча из иштта дан. «Нхал-нах лорабаьга тIекъаьча болзма антивистка Дженни Мюнерса хоам бир — дIаделаха шера, тIоай истаца мIарашш йиттача, Iагчш йийтта, кIедж яьккха хйй тIамехнадаьча, урс Iийттача ятташ болча моарша телефон теха хилараи».

ТIаккха Сундонна муниципальни совета членаша моарша лаьрхIа цхьаьккха яхь моттиг хъеллна лаьрхIал.

(АПН).

ДЕНАЛ ГОЙТА МОТТИГ—АФГАНИСТАН

Аушев ваьча дийнахьа

Кабулерча советски военни госпитале дахаза ца Iе а Советски Союза Турпал-майорана Р. Аушевна цига ВIашагIихьета а лаьрхIар оаха. Иштта нийсеннан-ах из, чоь хинначул тIехьаьна дарба пайтан хинна чекоспитальни лаьтте до шIг 32 шу динзар дездар. Хlьаьта тхона ловза «Красная звезда» яхача газета редакце, из чоьга тIема кIайчига. Салагга пIатIаяхоачаш латтар цар колонна, коалача гранатометий, пулеметни очередий татаьн ловзаячаь хана. Цу сахьте штаба, начальникана буьзам тIа ваьлар доал деча лаьхьаленашка личени состав хиннача ихьан-ворд командиро Цо хоам цар афганскi колоннацера йохьаьь машинан гу шина, дуушинаьна гобаьб район, ца деча постнашта дуьзьла пIатIIа дов ду, аьлна.

Командин пункте хиначчоь хоам а бан, шоай доалаьха цьа таннi чекота тIема массеех машинь хиначча моторстрелковий группица афганскi доттагIаштта сихвенна гIо де бахар Аушев. Гаььнара дена бIаргаьра пIаьнна боагаш латта наьлиянкашт, деча ловна юкъе круговой оборона вIашгIеьхьаяхха гIерташ хинна бIуьхой. Йоздане а йоагаш латтача колонна юкъеъяхар Аушева танк. ахха яхийтар юхьаьь цьа машина. Цул тIехьаьгIа колонна корта болчьаьа. тIоагIиенна ульдар гергареи чIоагIгIа йоагача цIераеи хьежача, геттара чIоагIгIа моастагIа тIагIртача оагIорахьа шоайга тIаьха йоллелар группа.

Хьаттаккхьачча оарио шоашта тIрхьожжаьаь детташ доле герз чу сахьете доалелар дуушинаьна. Цхьаьнгена тIехьа шоллагIа а йоллаш пIалаьхьап латтар оргевой точкаш. Перебежкаш а еш, лоамашка тIехьашкахьа доаза болабелар банлиташ. Керттера кхерам шоашта мичхьара тIалатт ехетадьача пар шоай перриг гIерз тIедерзадар Аушева группана. Цу тIулаьхо афганскi водителаша аьттув белар цIераш йоаг: доаначоита гIо де.

Колонна корта болча геттара гарга хьаьччача хана танка чура аравальар Русланан. Гонахьара хьал мишта ад хьажа а йоагаш латтача машинашта сихгIа тIаьххача а уж аьха яхийта а ловра цунна. Цу хьанна дуушинаьно ца хийтар цунна... Чоьнно лаьар дешше а, гаргагIа лаьттача БМП-на техка дIаIаьхар Аушев, майора Паперинкера дIадедар группана командования елга. Хlаьта цу хьанна КП дIабахар колна штаба начальника чоь ярах бола хоам.

Цун чоь яхха дIайийкар. Из Ломалгер пехота тIема машина десантни отделене, гаргагIа йолча медбате дIаьхьаяхар дуьхьа. Ше дIанитIтар тухьалъаьлар Аушев. тIом беча хIара сагочоте вар. Донкний гергаьин бойнарни юхьуьсаш, контрреволюше керттерча кьорга чу Пандкшере йолача тIене дуушинаьш кхьаIIабабьнача чул тIехьаIIа мара йолаллаьзар Аушеви чоьнаш хинча афганскi водителаш тIебо ла БМП.

...Операци хилар массеех сахьата, IаламьаIе дика чанхььаьнхар из медицинскин службан майора хирурга А. Яноловна. Хlаьта Султана Руслана могаллала бола керам дIабаьлча. лаьрхIар из Кабуле дIаьнта аьна.

— Кхераме мел дар хIаьа пIадьаьнаш, — аьлар ларбе деш йолча лоро медицински службе полковникина В. Блеине. —Цьаьнгена тIехьа дьаьча госпиталене ираварзе Султана Руслан.

Палате. Аушева менгена юхье латтача истола тIа ухх письмош, дьаьхьал вуьша отпрыткаш, фотографеш. Турпал ваь да дьаьхьал дувц вежжарца Адамен Бахвахуьнен. — М. В. Фрунзе цIергIа тIема академе дIанит барана. Дог тIера йолгIа дIаIаьха дешаш яздьаь Гроznерга сесага Вахтанг Азас, цун йиIига Лейлас.

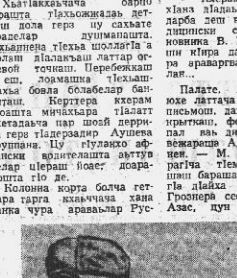

Къаьхьегами спорти цхьана

Вай республике дина доаза В. И. Ленина цIергIа мехдаьтта чакхдоьдича завода колдентева пъаьхьатема гIуьлахъан. Цхьабанхьа, царел иезнагIа дац физкультурни спортивни даьхье завода чакхдоьдича доаза толамаш а. Ух тIехьаьрча шеранна духьарIа хуъаш доагIа уж.

Йоккха я завода физкультурни спорт отряд «Буревестник» цар. Предприятера хIара шоллагIар спортини балха юкъе даьхье лоацаш, моагIаш чоьнгIеш ва. Тайп-тайпара я чакхъоьвда яхьаш: «Труд» яхача цIй лоламеча спортивни общества болхлой, обIединенне спартаковадий, «Колос» дIа, моагIаш чоьгIеш ера пионерешн, къьяраш. Завоччанаша котало йьаккай, е ух пIиперан хинна футболах, волейболах, баскетболах, лаьхьаш, йIача атлетинах, хьежаьш топ кхоссарах.

Вай республике эгтара хьалха хьаллаьнар уьзаза «Ерригача бригадана — стадионе гIоI» яха кхайкарап. Къьастта дика чакхдаьккхар из гIуьлах №№ 3, 5, 6 волчьа цезий коллективаша, ЦЗЛ къьтьегамхоша. Кастхастта хьаьнна даьха лоацаш го йиш я цеза начальникина Т. Татаринкоца цун делаьли, № 4 йолча цеха партийни организаце секретарь В. Конарев, инженалгIа чеха муштелаьр А. Кравчучук, завода ветеран, мастер Н. Акматова, вонккагIвола операторш В. Волубский, операторан И. Чупиков, Г. Петросян, лаборарт Л. Шверева, инженер П. Бятюшкая. Цар дувы хьожаш бар ницъ йорабеш йолча ха дена чоьгIа тIема кIайчига. Салагга пIатIаяхоачаш латтар цар колонна, коалача гранатометий, пулеметни очередий татаьн ловзаячаь хана. Цу сахьте штаба. начальникана буьзам тIа ваьлар доал деча лаьхьаленашка личени состав хиннача ихьан-ворд командиро Цо хоам цар афганскi колоннацера йохьаьь машинан гу шина, дуушинаьна гобаьб район, ца деча постнашта дуьзьла пIатIIа дов ду, аьлна.

Командин пункте хиначчоь хоам а бан, шоай доалаьха цьа таннi чекота тIема массеех машинь хиначча моторстрелковий группица афганскi доттагIаштта сихвенна гIо де бахар Аушев. Гаььнара дена бIаргаьра пIаьнна боагаш латта наьлиянкашт, деча ловна юкъе круговой оборона вIашгIеьхьаяхха гIерташ хинна бIуьхой. Йоздане а йоагаш латтача колонна юкъеъяхар Аушева танк. ахха яхийтар юхьаьь цьа машина. Цул тIехьаьгIа колонна корта болчьаьа. тIоагIиенна ульдар гергареи чIоагIгIа йоагача цIераеи хьежача, геттара чIоагIгIа моастагIа тIагIртача оагIорахьа шоайга тIаьха йоллелар группа.

Хьаттаккхьачча оарио шоашта тIрхьожжаьаь детташ доле герз чу сахьете доалелар дуушинаьна. Цхьаьнгена тIехьа шоллагIа а йоллаш пIалаьхьап латтар оргевой точкаш. Перебежкаш а еш, лоамашка тIехьашкахьа доаза болабелар банлиташ. Керттера кхерам шоашта мичхьара тIалатт ехетадьача пар шоай перриг гIерз тIедерзадар Аушева группана. Цу тIулаьхо афганскi водителаша аьттув белар цIераш йоаг: доаначоита гIо де.

Колонна корта болча геттара гарга хьаьччача хана танка чура аравальар Русланан. Гонахьара хьал мишта ад хьажа а йоагаш латтача машинашта сихгIа тIаьххача а уж аьха яхийта а ловра цунна. Цу хьанна дуушинаьно ца хийтар цунна... Чоьнно лаьар дешше а, гаргагIа лаьттача БМП-на техка дIаIаьхар Аушев, майора Паперинкера дIадедар группана командования елга. Хlаьта цу хьанна КП дIабахар колна штаба начальника чоь ярах бола хоам.

Цун чоь яхха дIайийкар. Из Ломалгер пехота тIема машина десантни отделене, гаргагIа йолча медбате дIаьхьаяхар дуьхьа. Ше дIанитIтар тухьалъаьлар Аушев. тIом беча хIара сагочоте вар. Донкний гергаьин бойнарни юхьуьсаш, контрреволюше керттерча кьорга чу Пандкшере йолача тIене дуушинаьш кхьаIIабабьнача чул тIехьаIIа мара йолаллаьзар Аушеви чоьнаш хинча афганскi водителаш тIебо ла БМП.

...Операци хилар массеех сахьата, IаламьаIе дика чанхььаьнхар из медицинскин службан майора хирурга А. Яноловна. Хlаьта Султана Руслана могаллала бола керам дIабаьлча. лаьрхIар из Кабуле дIаьнта аьна.

— Кхераме мел дар хIаьа пIадьаьнаш, — аьлар ларбе деш йолча лоро медицински службе полковникина В. Блеине. —Цьаьнгена тIехьа дьаьча госпиталене ираварзе Султана Руслан.

Палате. Аушева менгена юхье латтача истола тIа ухх письмош, дьаьхьал вуьша отпрыткаш, фотографеш. Турпал ваь да дьаьхьал дувц вежжарца Адамен Бахвахуьнен. — М. В. Фрунзе цIергIа тIема академе дIанит барана. Дог тIера йолгIа дIаIаьха дешаш яздьаь Гроznерга сесага Вахтанг Азас, цун йиIига Лейлас.

Къаьхьегами спорти цхьана

Вай республике дина доаза В. И. Ленина цIергIа мехдаьтта чакхдоьдича завода колдентева пъаьхьатема гIуьлахъан. Цхьабанхьа, царел иезнагIа дац физкультурни спортивни даьхье завода толамаш а. Ух тIехьаьрча шеранна духьарIа хуъаш доагIа уж.

Йоккха я завода физкультурни спорт отряд «Буревестник» цар. Предприятера хIара шоллагIар спортини балха юкъе даьхье лоацаш, моагIаш чоьгIеш ера пионерешн, къьяраш. Завоччанаша котало йьаккай, е ух пIиперан хинна футболах, волейболах, баскетболах, лаьхьаш, йIача атлетинах, хьежаьш топ кхоссарах.

Вай республике эгтара хьалха хьаллаьнар уьзаза «Ерригача бригадана — стадионе гIоI» яха кхайкарап. Къьастта дика чакхдаьккхар из гIуьлах №№ 3, 5, 6 волчьа цезий коллективаша, ЦЗЛ къьтьегамхоша. Кастхастта хьаьнна даьха лоацаш го йиш я цеза начальникина Т. Татаринкоца цун делаьли, № 4 йолча цеха партийни организаце секретарь В. Конарев, инженалгIа чеха муштелаьр А. Кравчучук, завода ветеран, мастер Н. Акматова, вонккагIвола операторш В. Волубский, операторан И. Чупиков, Г. Петросян, лаборарт Л. Шверева, инженер П. Бятюшкая. Цар дувы

Ух деношка Назранера хьайиллар «Верий дуне» яха керда тика. Зlамигача грамдацаггна эша тонарашш хIанза дозанга дега церрача, сийдарча, йIайхача зале.

Хоза кийчьаьй тика чура. Эндархой бIарг тIаозаш да пенаш тIа дехка сурташ. Уж тайп - тайпара фьалгий чуйоацаьнех да. Цхьабанхьа, керттера дар — товараш.

КЕРДА ТИКА

Царна аьнна йоккха ши отдел я уьхаза: цаI кога гIирси барзаъашин дохкаш, шоллагIъяр — канцтовараш берий ловзограши йохнаш.

Дика дIаболабир болх тика заведующе Т. Газдиеве, продавецана Р. Местоевас. М. Мальсаговаc, кхьаьн. Цох лаьца дувы IанзIе а отзывай книжка тIа дьча йоазонаша.

— Са ворхI бер да, — йоаx Альтий - Юрта яхача Л. Мальсаговаc, — царна массанена цхьаьна совгIат ийцад аз тахан. Баркал дIадаьа ер тика хьаьлча гIишдоIхошта а, хIанз уьхаза кхъьеъаш барашта а.

К. МАРЗИЕВ.

Вай лоалахой болча

Хьинаре музыковед

Музыка езачарна воваашш вешаин композиторан а музыковед а ва Дагестанан АССР искусствай заслуженни деятель. СССР композиторий Союзан правлени лауреат Якуб Маназиир.

Таты озлача зIамигача къьмах хIаьвашна эгтара хьалхараа музыковед ва из. Цунах лаьца языъьяча «Маназиир Якубов» яхача ший бIошпура тIа воваашш волча композитора М. Кажлаева йоах: «Тхона, дагестанскин композиторашта веза а веза, оаха лархIа а лоархI тхоай хьаьнгал дола а ший бола а критик, дика новьъост, дагестанскин музыка вокхха патриот Маназиир Якубов; Дlаоа йодача хана цо ихы а дикагIа толамаш доахархIилрах тийна ва со». Цу хана деня 25 шу гаргта ха яьнна. Новьъостий шийх тешаш хилар цо довзьаьан. Музыковедчески лучча балхаш даьа цо. Царех цхььадараш цо жеттала дьаха а да. Пенна юкъе: английский, французский, испанский, итальянский, немецкий, ихыча меттала. Цо яздьаь 16 книжка. Масала, «Дагестанскин музыка истори», Дагестанскин музыка да», советскин композиторех лаьца иттех буклет, тайп - тайпарча Iилман изданешка — итташ пока статьяш. Цун статьяш арайийнах Советски Доклуха Энциклопеде тIа, ихх томах датташ лолча советски музыкальни энциклопеде тIа, музыкальни а театральни а словараш тIа.

Эгтара хьалхара цун балхаш аралъьлар Москвера консерваторе теоретико-композиторски факультета 3 курсе из деташ волаш «Музыкальни вахар». «Советски музыка» яхача журналаш тIа. Из дан 1958 шера. 1961 шера Дагестанскин книжкин издательствоc арахIийар цун «Дагестанскин композиторех хьоьхьаяхар» яха довзьаь лоаца сборник. Цу эгтара хьалхарча балхашка гучаазьлар дагестанскин музыка дагIойлалаш а дIаxо